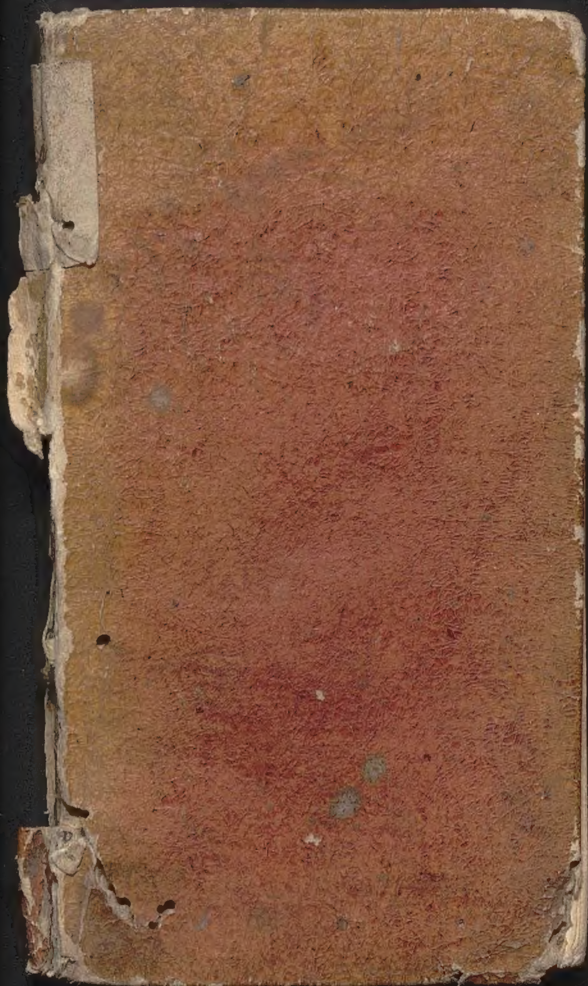
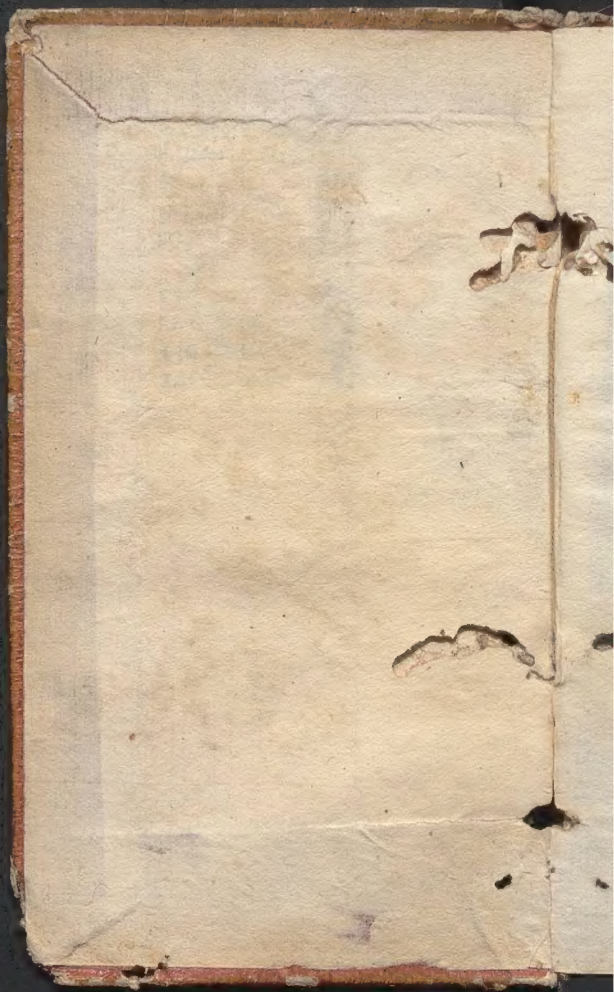
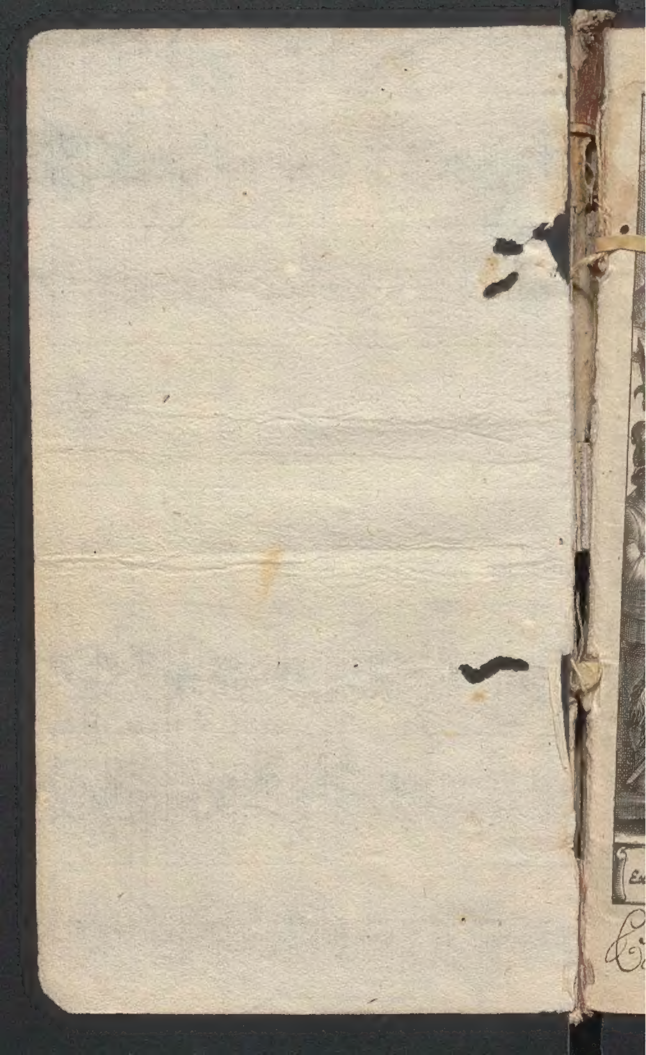







Ioan. Ernest.
SCHMIEDEN
DE
IVBILÆO ROMANO
ANNI CIↃ IↃ CL.
AMSTERODAMI,
Excudebat Paulus Mattyßen, Sumptibus Georgii Försteri
MDCLXIII.

ILLUSTRISSIMO
Ac
REVERENDISSIMO PRINCIPI,
ET
DOMINO
Dno. VENCESLAO
DE
LESZNO LESZCZYNSKI
S.R.I. PRINCIPI,
COMITI de LESZNO.
EPISCOPO WARMIENSI.

Domino ac Patrono gratioſiſſimo

Habet hoc omnis hiſtoria, quà priſca, quà recentior, præcipuum, ut & novitios lectores mirifica voluptate oblectet, & eos, qui jam legerunt, jucundiſſima cogitatione reficiat. Quam ſuave enim eſt in hi-

storia divagari? quam jucundum sine labore, modo hæc, modo illa loca intueri, bellis sine periculo interesse, quæ ab Assyriis, quæ ab Ægyptijs, Persis & Medis, Græcis, aliisque antiquioribus populis gesta sunt, ex brevibus pagellis cognoscere; à literâ, per se mutâ, doceri; cum Themistocle in mari; cum Leonida in terra pugnare, cum Agesilao trajicere; cum Xenophonte incolumem redire: amare cum Panthea; venari cum Cyro; regnare cum Cyaxari. Charybdin videre, sed sine naufragio; & Sirenas audire, sed sine vinculis: cum Cyclope agere, sed miti & pacato; cum Hercule monstra debellare, sed sine sanguine? Hæc & similia plura alia quem non maximoperè afficiant, neminem reperire

rire

rire licet; & quidem ita, ut quodcunque quis vitæ genus sectetur, narrationes tamen non minus amet historicas, quam cætera ad intimos artis suæ recessus pertinentia. Theologus quæ ad J.Ctum pertinent, spernit; J.Ctus quæ ad Medicum. Omnes tamen Historiam venerantur, non quod delectet solum, sed & quod facultatem ipsorum consummet, & perficiat. Utut vero historia ex antiquitate ut plurimum commendetur, attamen sicut præclara quæque facere personarum, non semper temporum dos est, sic & concinno stylo præclarè acta gestaque publicare, non magis præsentis est, quam illius sæculi. Neque n. omnia apud priores meliora, sed nostra quoque ætas multa laudis & artium imitanda

posteris tulit. Hinc & recentior historia, si solerti diligentia in literas emissa fuerit, licet res sub nostris oculis gestas contineat, novitate sua non minus quam recentes telluris fructus, jucunda esse legentibus consuevit. Qualis cum & hæc præsens de Jubilæo proximo epistolica dissertatio à Nobilissimo Juvene (etsi non hoc edendi fine, ut conjicio) exarata & mihi & aliis visa fuerit, æquum esse judicavi, eam nitidioribus typis exscriptam bono publico non invidere. Prospicienti vero mihi, cujus nomini eandem consecratam emitterem, omnino Tibi, Præsul Celsissime, eam inscribere & debui & volui. Debui, ut cum Tu hujus Jubilæi pars magna fueris, duplicemque in eodem personam magna tua cum gloria, avitarum-

que

que laudum incremento, ſuſtinueris, hic tanquam in ſpeculo, tua prudenter & graviter geſta, & dicta, cernas, eaque & nunc & inpoſterum, in pretio fore intelligas. Volui, ut pro tanto benevolentiæ & beneficentiæ Tuæ cumulo, ſingularique illa erga me humanitate gratum animum oſtenderem, & cum tot in me collata beneficia retaliare non poſſim, ſempiterna tamen memoria illa me excolere, indiesque revolvere aliquomodo teſtatum facerem. Tu vero Domine gratioſiſſime, ſuſcipe quicquid eſt muneris, quod etſi Tuæ Dignitati nullum augmentum addere poſſit, tamen quia de te etiam loquitur, tanto magis à poſteritate commendabitur. Deus Te Epiſcopatui, omnibuſque bonis ad multos annos incolu-

mem ſervet. Dabam Varſaviæ Id. Aug. 1652.

Illuſtriſſimæ ac Reverendiſſimæ Celſitudinis Tuæ

Devotiſſimus Cliens

GEORGIUS FORSTERUS.
S. R. M. Bibliopola.

ILLV-

ILLVSTRISSIMO
COMITI AC DOMINO
MENARDO
COMITI
D E
BEAUMONT.
Salutem & cultum
LUTETIAM PARISIORUM.

Illuſtriſſime Comes.



NEſcio quouſque pergam, ſed hoc animo ordior, ut, quem ſedente INNOCENTIO X vixi Romæ *ANNUM JUBILÆI* Illuſtriſſimę dignitati Tuæ quomodocunque repræſentem. Scio non ſtyli mei, non ætatis, res magnas, & pagellas annales ſcribere: ſed, quod res eſt, dicam: prævalet apud me Tui cultus, & cùm iteratò, ac amiciſſimè, quâ Tu in magnâ fortunâ magnâ humanitate, hanc rem me poſcas, ego verò hacte-

nus inter verecundiam & audaciam medius, per obſequium meritò, lubens, & alacriter nunc adgredior. Non præfabor autem, ſive Bonifacius VIII Jubilæi apud Romam autor, ſive inſtaurator. illud lego, *Anno* cIↄ ccc *ad certitudinem præſentium, & memoriam futurorum* ſolenniter indixiſſe: unde colligere, ajunt, jam tum antea innotuiſſe, incuriosâ poſterorum vetuſtate. quamvis ultra quidam heic progreſſi, ſupra omnes Bonifacios, ac Benedictos tenebricoſam hanc Jubilæorum partitudinem audacius adſtruant: & quid non, quæſo, adrogantiæ circumforaneis philyris de Anno Sancto, quæ mihi opportunè nunc ad manus. *L' anno ſanto* ajunt *noſtro vuole Polidoro Vergilio, che fuſſe inſtituto da Bonifacio VIII. perche eſſo fu il primo che ſopra di quello promolgò Bolle: MA S' INGANNA. perche avanti gli tempi di queſto Papa, che governò la chieſa nell anno* 1300 *era in uſo: il che ſi raccoglie dalla ſua*

sua bolla stessa, dove dice : Antiquorum fida habet relatio &c. *E nelle storie della Madonna di Monte serrato si dice, ch' il fondatore di quella chiesa, essendo caduto in un peccato di carne, venne a Roma per acquistar l'indulgenza. per esser in quel tempo in Roma l' anno dell' indulgenze, e pur è cosa certa, detta chiesa essere stata, fabricata 600 anni prima di Bonifatio ottavo. E Giacomo Cardinale di S. Georgio, nipote di detto Papa, che si trovò nell' anno 1300 quando Bonifacio fece la Bolla dell' anno santo, narra in un suo libretto dell' anno santo, come nelli vesperi della vigilia di natale dell anno 1299 era concorsa una grandissima quantita, tanto di Romani, quanto di Forastieri, alla Basilica di S. Pietro : frà quali communemente si diceva, esservi quel giorno una grandissima indulgenza, concessa già da ANTICO TEMPO : Dice in oltra ch' al primo Gennaro 1300 moltiplicò in Roma talmente la moltitudine de fedeli, ch' impedendosi l' uno l' altro, a pena si poteva caminar per le strade, del*

che restò il Papa fuor di modo maraviglia-to, ed essendosi per ordine suo, voltati molti LIBRI ANTICHI E BOLLE DE SVOI PRE-DECESSORI, NON FV TROVATA COSA ALCV-NA scritta intorno a tal SOLENNITA. *Inspirato dunque da Dio fece investigare frà i piu vecchi, e fu trovato un PELLEGRINO DI CENTO* E SETTE ANNI. *il quale alla presenza del Papa e del sudetto Cardinale disse, ch' era stato* CON SUO PADRE A ROMA L' ANNO CENTESIMO PRECEDENTE, *e ch'il detto suo Padre l' haveva avvisato che non si scordasse nel futuro* CENTESIMO (*essendo vivo*) *venirei di nuovo, atteso ch' in ciaschedun giorno del sudetto anno si guadagnavano grandissime indulgenze. Altri due Francesi dissero il medesimo come testimonii di vista : e molti altri per haverlo udito da suoi maggiori, fecero l' istessa testimonianza.* & paulo post:

poſt : *queſto dunque* SI SA DI CERTO *che ha havuto principio* MOLTI ANNI AVANTI A BONIFACIO. Nec id circumforaneæ tantum philyræ, ſed & præclari cætera nominis alii commentati. quorum tamen & anonymi & duo illi ex Belvacenſi (nam & hoc addit Benzanius) Galliarum diœceſi capulares ac depontani teſtes, quorum effatu omnis hæc adſertio ſtat, caditque, utrum æquè verè Jubilæo illi, adfuerint, interfuerint, viderint, quam inter Deos relatis, ac ſublimè abeuntibus Romulo, Auguſto ac Druſillæ, compertum eſt interfuiſſe, adfuiſſe, Geminium, Numerium, Proculum; an pari fide ab aliis fando mortualia iſta acceperint, aut ſimili fortè vi illecti, qua illi à Patribus, hæc tunc ita adteſtati, non eſt apud Te, non eſt meum pluribus arbitrari. Sed nec porro locus heic adſcribere, ſeculum Bonifacii VIII. Clementem VI. ad annum L. Urbanum VI. ad annum

XXXIII. denique Paulum secundum ad annum XXV. restrinxisse: nam cui, amabo, fini? Nimirum odi intempestivam MUSONII cujuscumque sapientiam, & Annibalem doceat campestria Phormio, Apellem umbras, ac lineas Megabysus: non ego. Nec Te, COMES ILLUSTRISSIME, hæc antiqua: qui divinâ complexus memoriâ res Majorum, hoc ipsum mihi vicissitudinis circa Jubilæorum Romæ indictiones, cum in Hippodromo Regio aliquando apud vos exercebamur Parisiis. (quod prolixo cum cultu Tui ac gratâ memoriâ hodieque meritissimo recolo) benevolentissimè edissertasti. hæreo tamen circa Urbanum VI. & numquid ille verè ad annum XXXIII. reduxit Jubilæa? Firmat scio, eclogarius jam citatus: *l'interstitio*, inquiens, *di un anno santo all altro è stata da varii Pontifici in diversi tempi alterato Bonifacio VIII ordinò si celebrasse ogni cento anni, Clemente VI ogni cinquanta.*

quanta. URBANO SESTO OGNI TRIGESIMO TERZO : ſed verè fatear? etſi vocabulo barbaro : brocardica materia mihi hic eſt eliquator. Enimvero annon huic Urbano VI quoque (quod de Pontificibus Canoniſtæ) pedes plumbei? vel numquid Bulla ejus inter Revocationes Pontificias referenda, quæ dicente Cardinale Tuſcho, hodie non habentur à Bonifacio IX eâdem fideliâ fors obducta, antiquata? Sanè apud Thuanum, Sleidanum, Piaſecium: quid? quod apud ſcriptores ſui ſæculi, ipſumque Platinam altum, ſiquidem rectè memini, ejus ſilentium. Ut annum Jubilæum indixiſſe (an in pectore potiùs reſervaſſe?) Urbanum VI ad annum XXXIII fors dicendum ſit: at turbis variis exercitum ac præpeditum non celebraſſe, nec hanc iteratam Jubilæorum luxationem tum probatam in quem ſenſum mihi curioſiſſimus talium ſcientiſſimuſque præit Amati: *Clemente VI* inquit, *riduſſe*

l'anno

l' anno anto ad anni cinquanta, e lo celebro Vrbano VI. lo riduſſe a TRENTA TRE ANNI: MA SECONDO ALCUNI L' INDISSE SOLAMENTE, E NON LO CELEBRO: *poi Bonifacio IX che le ſucceſſe lo celebrò.* Quæ poſtrema tamen Amati verba amico adjuvanda interpretatu: nam ſecus? ambigui intellectus, & juxta falſum. Ecquid enim ſibi iſta: *poi Bonifacio IX che le ſucceſſe celebro?* an quod Urbanus indixerat? iſto nimirum modo quo celebravit Sixtus IV. quod Paulus II promulgaverat? ita videtur arguere: & hoc ipſo fors exemplo inductus Pauli II. Verùm, pace boni cenſoris dixero, memoriâ ſi ita, lapſus eſt. Non ſi in annum XXXIII. indixit Urbanus VI. qui fuiſſet annus 1383 & non defunctus Pontificatu ac vita niſi anno 1389 quomodo, quæſo, Bonifacius IX potuit, quem Urbanus iſte in annum 83 ſeculi ſui indixerat, celebraſſe?

Cele-

Celebravit autem annum Jubilæi Bonifacius IX. at non quem Urbanus, ſed quem Clemens VI anno quolibet quinquageſimo celebrandum ſanciverat, ipſeque celebrârat. Brevius, Bonifacium VIII An. cIↃ ccc. Clementem VI. an cIↃ ccc L. Bonifacium IX an. cIↃ cccc celebraſſe Jubilæum, per monumenta temporum res apricatur: Urbanum VI autem vel indixiſſe, vel celebraſſe anno cIↃ ccc LXXXIII ingenuè fateor parùm liquere. Niſi annus (ut hoc addam) per halcyonia aut incrementa Eccleſiæ felix Pontificatu ejus fortè inciderit, nobiliori Jubilæi vocabulo inſignitus: qualis Cardinali hiſtorico annus Chriſti eſt cccc L. Theodoſio mortuo, Chryſaphio interfecto, Dioſcoro criminali, aliiſque lætus, felix, gratus Jubilæus: at nec iſtud. imo inquies Roma toto ejus Pontificatu, nec majoribus ferè unquam conflictata Italia cladibus: & redivivus Galba Taciti hic Urbanus, major

major privato visus, dum privatus fuit, & consensu quorundam capax imperii, nisi imperasset. Quæ tamen ego instituti memor, non nunc latiùs: & sufficit dicere, quam Urbanus VIII anno hujus seculi xxv. die, qui proximè præcedit Natalem Christi, PORTAM SANCTAM Basilicæ Petrinæ terminando Jubilæo, pompaticè clausit, INNOCENTIUM X. hoc ipso die anni novissimi cIↃ IↃcIL JUBILÆO inquam ITERUM APERIUNDO: solennissimè reserasse. Jamque die Adscensionis, indictio universalis Jubilæi anni sancti millesimi sexcentemi quinquagesimi solennis pręcesserat Qua Innocentius Episcopus (verba Bullæ) Servus servorum Dei, universos Christi fideles adlocutus, ad Trophæa ac limina Apostolorum augusta, sancta, & quorum etsi illi Piscatores, ipsi ultro reges, principes facti erant Ostiarij benignissimè invitare. hinc utriusque sexus verè pænitentibus, & confessis

feſſis qui Beatorum Petri &. Pauli Apoſtolorum Baſilicas Lateranenſem quoque ac Sanctæ Mariæ Majoris aliaſve Urbis Eccleſias, ſemel ſaltem in die per triginta continuos aut intermiſſos dies, ſi Romani, vel Incolæ urbis, ſeu per quindecim dies, ſi Peregrini aut aliàs externi devotè viſitaſſent, & pro ipſorum fidelium, ac totius Chriſtiani populi ſalute, pace & concordiâ pias ad Deum preces effudiſſent, pleniſſimam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, remiſſionem ac veniam miſericorditer impertiebatur. Admonere Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos officij, ut, adhibitâ prædicatione divini verbi, hoc gaudium Populis annuntiarent, ut adducerent filios ad patrem, oves ad paſtorem ſummum, membra ad Caput, fideles ad fidei Petram, verbo: ad Romanam eccleſiam, & ad glorioſos Principes Terræ, Petrum & Paulum: quorum fides, dignitas, & authoritas indigno etiam in hærede non

non deficeret. Denique hortari, rogare Imperatorem, Reges, Principes, paſtoralem ſedulitatem ac vigilantiam adjuvare, ut Peregrini cumprimis tutis incederent itineribus, nulla hominum perditorum vexatione perturbati, ſed Hoſpitalibus, Domibus & publicis hoſpitiis amanter excepti; & commeatu & rebus ad vitam neceſſariis recreati, ſine ulla concuſſione & injuria inſtitutum iter læti peragerent, & cum gaudio in patriam reverterentur: Quibus de iis qui ſtationes ſacras obiiſſent conſtitutis, quid de Monialibus, quæſo, tandem, quarum & votum & Regula vetat, clauſtris ſuis unquam egredi, ut nec facultas, vel cupidiſſimis, ſive animi causâ, ſive animæ Baſilicas illas Jubilæi, adeundi, venerandi? ſuper illis ſpeciali Bulla diſpenſabat Papa: ut imitatione quatuor Baſilicarum, ad altaria quatuor, per eccleſiam vel Xyſtos monaſterii, deſtinata, preces ſolennes triginta diebus funderent; ita futuræ indul-

gentia-

gentiarum plenissimè jubilæi participes. Ista autem paulo post: at post bullam indictionis proximè Suspensio quarumcunque Indulgentiarum toto Orbe, durante hoc anno universalis Jubilæi (cupientes, verba & ratio suspensionis, ut Christianæ Nationes ex omnibus terrarum Orbis locis in alma urbe nostra congregentur) publicari. Nisi quod Indulgentia Lauretanæ Domui speciali Bullâ aliâ, cum non minor ibi confluxus quàm Romæ populorum, confirmabatur: & hæc inter, Urbs ad decorem componebatur. Saturnalia interdicta, spectacula, theatra, ludi claudi, indictione Pontificiâ ut sive frontispicia seu fores quarumcunque Ecclesiarum nobiliore imagine sive Sancti, sive Sanctæ, cujus ibi cultus ac dedicatio præfulgerent, noscerentur. Delubra ipsa quæsitissimis decoris, aulæis, ornamentis adsurgerent; dum interea, Annonæ alii, alii ædilitati seriò prospectare, frumentando, struendo, restaurando,

quîs

quîs Roma Orbem Advenam opportunè reficeret, opportune hoſpitaretur. Igitur vigil.â Natalis Fores Baſilicarum IV Principum (qua ambage puto VIM LIGANDI SOLVENDIQUE denotaſſe) Clauſæ, & Clerus Romanus dicam, an omnis Roma? incolæ, exteri, accolæ, diſſiti, omnis ætas, omnis ſexus in Vaticano, ac per adjacentia eĵus turmatim confluitare, concurrere. Convenire circa veſperam Senatus Purpuratus, Epiſcopi, Oratores, Principes ac comitari Pontificem ad Sacellum Sixti. Ubi accendi, dari, univerſis ſingulis Cerei, ipſi quoque Pontifici: mox congeniculati omnes accingi ſolennibus ad Altaris ſanctiſſimum precibus, quæ in hymnum tandem deſinebant, *Veni Creator.* tum Pontifex in ſublimi ſella geſtatoria, ipſe ſublimi habitu; ac mitra pretioſiſſima Pontificali præcinctus tempora, per gradus Palatii, ad vicinum templum D. Petri deſcendere: Legato Chri-

Christianissimi Vestri & Reip. Venetæ Principibus quoque Ludovisio & Justiniano, adsistentibus, ministrantibus. heic cum benedictione tres dimittebantur Cardinales, qui in Consistorio ultimo Legati fuerunt destinati, ad idem muneris h. e. aperiundæ Portæ sanctæ in Tribus Ecclesiis reliquis Jubilæi stationibus, obeundi. Suggestum Pontificalem cingebant gradus quibus Eminentissimi cæteri conside-re. Contignationes quoque duæ subitaneum opus, è regione factæ. quarum altera Gynecæi, & heic, quod rarum per has oras Italiæ, feminas, nymphas, Principes, Duces, Nobiles, Decus gentis, gloriamque sexus videre erat, ac admirari: suggesti feminæ hujus Orchestræ, quasi ejus in meditullio, prominente; unde Pontificalis Affinis OLYMPIA cœteris altior, spectabatur. Altera designata Exteris (quos inter maximarum gentium felicissimi traduces, Illustrissimi Comitis ZAMOISCIUS ac

DON-

DONHOFFIUS mihi Patronus gratiosus, præfulgebant) cum cura Pontificis, ut eò à Reverendis. ac Illustris. Episcopo de Torosani, Patrono itidem meo observando, propensissimè conduceremur. Jamque Pontifex post nonnullos precum murmurillos pedes adire Portam, percutere (præbente malleum inauratum, ex argento, Archipresbytero Cardinale) murum quò obstructa erat, voce comite: *aperite mihi Portas Justitiæ*, cantoribus respondentibus: *ingreßus in eam confitebor Domino*: pulsare iterum hoc effato: *Introibo in domum tuam Domine*: persequente antiph. *adorabo ad templum sanctum tuum*. Cumque tertiò ictum mallei iteraverat, inquiens: *aperite portas, quoniam Dominus nobiscum est*: choro invicem divinè ista modulante: *qui fecit virtutem in Israel*, reddere malleum Cardinali, & ad sedem revertebatur. Interim bis sex cæmentarii festinatis operis murum Portæ demoliebantur, quo remoto Pontifex

tifex depoſitâ mitrâ Portam ſubire, & heic variè ſucclamare; *Hæc dies eſt quam fecit Dominus. Beatus populus tuus, hæc eſt Porta Domini*, & quæ ſunt talia Tibi conſcia: nec adſcribo porro Pœnitentiarij hujus Eccleſiæ non illepido ritu antas Portæ hujus ſanctæ lympha luſtrali recolere: donec finito Te Deum hymno Pontifex eâdem ſellâ ſublatus; Tandem quod ſolenne ac pompaticum erat, ad ſtrepitum machinarum bellicarum caſtelli Archangeli, & inter adclamationes, & adplauſus ætatis omnis, omnis ſexus urbis univerſæ HOC ADITU Baſilicarum omnium, quot ſunt, quotque fors erunt, DOMINAM pompaticè, inquam pompaticè ingrederetur. Vix egreſſus autem cum comitatu, etiam cæmenta omnia portæ hujus ſanctæ vanuerant: infinitâ illâ multitudine religionis causâ, ſed & lucelli (nam numiſmata aureâ, argentea, miſcentur calci, quâ clauditur) ſpecula, certè inſano cum impetu

diripiente. Ac diei quidem hujus, & quam mox dixi ſolennitatis, alta apud me vix unquam lababit memoria: ſed quid dicam? & papyrus mea impar, & nunc in contrarium inſtitutum magnificentius heic deſcribendæ. Neque miraculi causâ, ILLUSTRISSIME COMES, ſed jure, opinor, nego, majorem cujuſcunque ſplendorem Aulæ: & poſtquam in Pontificialibus Roma viſa, & ad Portam ſanctam, cumque Apotheoſis eſt, nemo heic majora ſperet, nemo præſtoletur. Niſi quod majora tamen, fateor, Roma hoc ſeculo viderit cum CRIGUIUS ac OSSOLINIUS, Maximorum Regum noſtrorum Magni Legati, prodigiosâ pompâ ingreſſi Urbem: at hæc non Romanorum, ſed exterorum ſpectacula: nec, quod magis eſt, nunc anni mei. Die Natalis ſacra ſolennia ſuper Altari, quod ab Urbano VIII Tumulo Apoſtolorum impoſitum, ſacta, ipſo celebrante Pontifice, quibus

quibus peractis ad Pergulam (intelligo quam *la loggia della Benedutione* vocant Itali) portabatur, ac Benedictionem numerosissimo populo, qui in area D. Petri, ab primo crepusculo ad meridiem usque metu (nec inani) frequentiæ confluxerat, steterat, in forma Jubilęi impertiri, re apud curiosas nondum decisâ, utrum bombi illi, ut sic dicam, tormentorum Hadrianæ Molis, an plausus ac exultatio tanti populi remotius penetraverint. Inde Vultus, S. Crux Salvatoris & lancea, quæ sedente Innocentio VIII Byzantio missa, cum multis alijs augendæ pietati exhibita, pariter in ecclesijs reliquis Reliquiæ variæ, varii pretii, ad D. Joan. Lateranen. patere abaton fœminis, ubi Arca Fœderis, Virga Moysis, Scipio Aaronis, aliaque utili cultu asservantur, & ad seram usque noctem per urbem plausus, Jubila, & variorum varia veneratio. Vigilia Circumcisionis vesperæ cantari in sacello Papæ, intervenientibus

Eminentissimis: Et hîc populi Romani Conservatoribus clementiâ Pontificiâ, magistratus prorogabatur. Sed Cathedra Romana D. Petri inter lætiora mihi Romæ festa. tangit Baronius feriam: non tangit talem tum asservatam vel umquam extitisse. quamquam id nec mirer, nec inquiram. Et audio Romæ, inquit Theodorus Studita, Claves etiam Principis Apostolorum Petri in honore & pretio haberi, cùm tamen ei Dominus non ex materia confectas claves dederit, sed eas, quę ratione orationeque ligant & solvunt; ipsi verò ex argento conflatas proponunt adorandas: quidni (addo ego) eâdem quoque dexteritate ingenii usi, proponerent Cathedram? Adgnosco verò planè Baglionem heic inter myopes: cui hæc Cathedra lapidea visa, quæ omnino lignea, & cætera ferè, qualis hodieque Pontificum. Illa igitur ad TE DEUM super Altare summum elevabatur incredibili confluxu totâ die incli-

inclinantium, venerantium. in Quirinali huic Missa ac per circos & conventicula non audire, quasi erat fatari populum, quam de Pontificatus origine, amplitudine, incrementis. Hoc tempore Legati Iberi Rodrigus de Mendoza & Princeps Cardinalis filius: (Cardinalis autem filius? imo Cardinalis. nam etiam viduis patet ad purpuram aditus? quid? quod ad Pontificatum quoque exemplo Guidonis Fulcodii, qui uxore mortuâ & liberis superstitibus primò Podiensis, postea Narbonensis Episcopus, tandem Pontifex ac Clemens IV. adpellatus. nec me fugit tamen Bulla Sixti V super Cardinalibus de anno 1588 tertio Nonas Decembris edita, in quâ hæc verba: *Cùm ad honorem adeò sublimem Cardinalatus promovendi omni virtutum & præsertim castimoniæ laude supra cæteros eminere debeant, qui verò filios aliàs ex uxore sua dignoscitur suscepisse certum nequeat suæ testimonium continen-*

tiæ exhibere &c. quapropter prohibemus ne aliquis, qui utriuslibet sexus filium seu filios legitimos vel nepotem seu nepotes ex eis habeat, ullatenus in Cardinalem assumi aut promoveri possit, ut nunc nostris moribus Dispensatio specialis intervenire necesse sit, ut talis assumatur:) Trivultius heic innotescebant, ad Audientiam Papæ Magnificentissimo adparatu introducti. Ac ille quidem Regis & negotiorum ordinarius in hac Aulâ ex Hispaniâ, adventare: iste Serenissimæ Mariæ Annæ Austriacæ, Regiæ Sponsæ Mediolano missus, & rituum. Enimvero miserat in Insubriam Pontifex Eminentissimum Ludovisium, ut Reginæ transeunti, inque Hispaniam propediem transfretaturæ, Benedictionem Apostolicam ad iter & thalamos regios Paternè annuntiaret: & nunc vice solitâ pietatem, devotionem, & obsequia Reginæ suæ erga Romanam sedem Trivultius solenni legatione istâ adtestabatur.

batur. Vulgabatur quoque inter ista Constitutio, circa statum Regularium in Italiâ & insulis adjacentibus, quâ secutus Synodi Tridentinæ, Clementis VIII Pauli V. & Urbani novissimi decreta publica; quibus injungitur, ut in singulis Monasteriis, & Domibus Regularibus tantùm numerus constituatur, & in posterum conservetur, qui, vel reditibus propriis, vel consuetis eleemosynis, commodè possit sustentari. INNOCENTIUS. X ex plenitudine potestatis, Præcipere ac Mandare omnib. & singulis Generalibus, Commissariis, ac quibuscunque aliis Superioribus Monasterior. Conventuum, Collegiorum, Regularium, Monachorum, cujuscumque ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium, Congregationis, Societatis, Domùs, ut adhibitis duobus vel tribus *Regularibus sui ordinis probatioribus bona immobilia, census, reditus ac proventus omnes Monasteriorum, Conventuum, Collegio-*

rum, ac Domuum Regularium hujusmodi ſex annorum immediatè præcedentium habitâ ratione; Item victus, veſtitus, ac medicinalium, & quaſcunque expenſas alias, æris quoque alieni, nec non Miſſarum celebrandarum Fabricæ, Sacriſtiæ, annuarum præſtationum, aliave cujuſvis generis onera diligenter ac maturè recognoſcerent, eaque omnia, medio juramento, in ſcripturam redacta, ac conſueto Sigillo obſignata, intrâ IV à publicatione menſes, deſtinatæ ad id omne arbitrandum, ampliandum, reſtringendum, pro re natâ, Congregationi Romanæ Cardinalium quorundam Præſulumque ſubmitterent: imminenti pœnâ Privationis, vocis tam activæ, quàm paſſivæ, nec non officiorum, qui tunc temporis obtinerent, refractariis, ſubdolis, cunctabundis. *Porro interdicere omnibus ac ſingulis Capitulis, Congregationibus, Locisque omnibus ſupradictis, ne deinceps quenquam ad habitum*

bitum

bitum ſuæ Religionis reciperent, nec jam receptos ad Profeſſionem admitterent, donec ſcripturæ prædictæ Congregationi Cardinalium ac Prælatorum realiter ac cum effectu exhibitæ, ac ab eadem Congregatione & ad habitum & ad profeſſionem recipiendi licentiam obtinuiſſent. Addito; Receptiones ſecus factas, non tantùm non ipſo jure fore nullas: ſed & contravenientes ſententiam excommunicationis incurſuros, à quâ per alium quàm Romanum Pontificem, nec niſi in mortis articulo conſtituti, abſolvi non poſſent. Hoc menſe acris quoque contentio inter Pontificem ac Proregem Neapolis gliſcere. quorum iſte cùm aliis, tum Clero regni quoque tributum indixerat: Rege ac rebus ſic exigentibus. obniti vi ſummâ Papa, ac triſulca portendere fulmina, quæ ipſo Jure jam incurrerat, niſi deſiſteret. Cui ille neceſſitatem, ac exigentiam eccleſiaſtici hujus ſublevamenti pluribus deducebat. ad itinera

Episcoporum, ad procurationem, ad charitativa subsidia, ad alia communia onera, adstringi mutuò Clericos: talia nunc esse. nec privatos itus, sed expeditiones publicas, incremento omnium, imminere; extra commercia res esse Deo consecratas: obligari tamen posse. quid? quod alienari, causâ redemptionis captivorum: nec jam Cajum aut Sejum aliquem attineri:. sed quà Thyrrenico mari adluitur, juxta carceres ac compedes esse prope totam Italiam, & quæ ejus argumenti alia. Quæ inter Venetiis pro Cretâ supplicationes ad omnia pulvinaria: & Neapoli aliæ cum sanguine Januarii Archiepiscopi leniendis Vesævi incendiis. Serenissimus Parmæ exautorare quidquid exercitus sui supererat, mutare consilia, aulam, omnia; postquam capitali ultus Gofredum Marchionem, aliosque supplicio, infelicis belli consultores. Dumque ista alibi: Romæ microcosmus, & omnium gentium ac plagarum ferè orbis ad statio-

ſtationes Jubilæi, promiſcua & obſtupenda heic multitudo. Sanè non Italia regio, non diſcretorum principatuum, ſed quanta quanta urbs una videbatur, continuis adventantium, reditantium itineribus multa millia Roma indies recipere: dimittere totidem: & ſive hybernæ Alpes, ſeu æſtivæ, idem ferè toto hoc anno ſancto heic confluxus. Nec exterorum ſolummodò: ſed (ut prædia, villas, pagos taceam) integrarum Italiæ civitatum; adeò ut Urbes plurimæ extorres penitus, ac viduæ, nec ſine ſuſpicione luis peregrinis ſæpe viſæ: quarum incolæ ſocietate aliquot millium initâ Romam venerant, lucrando Jubilæo. Quâ occaſione non omitto adſcribere ordinem, quò hujuſmodi Societates Urbem ingrediebantur. cùm ad ſuburbia ventum, qui vario itinere inopes, opulenti, plebeji, nobiles, venerant, certo loco congregari; tumque acies Religionis inſtruebatur. explicari ſigna, vexilla, inſignia,

Divinæ Virginis, Patronorum, Patronarum ſimulacra, integræ machinæ. diſponi Chori, indumenta (quæ ex telâ albicante, ac formâ ſacci prominentis) faces, lampades, reliqua. dumque jam progreſſi, Societas alia Urbis obviam ire hoſpiti, in mutuos amplexus utrimque ruere, ac ad publica & ſpatioſa hoſpitia huic fini dapſiliter inſtructa, laudabili ſanè exemplo, deducere. idque plerumque ſub veſperam. manè, proceſſu ſimili, quatuor Jubilæi Eccleſiis novi hoſpites accingebantur. idem die proximo, ac ſequenti: donec finitis (nam id conceſſum tandem tribus vicibus lucrari peregrinis intuitu annonæ, & confluxus) Stationibus, Palatium Quirinale aditare, ad Benedictionem Pontificis. atque ita tribus cœnis publicis lautè excepti, ac Jubilæo, & mox dictâ Benedictione læti, die poſterâ ad penates, pari pompâ, ac priori cum comitatu, revertebantur. Sed nec præter

rem

rem opinor planè fore, ſi laciniam laciniæ additurus, nunc tribus verbis de his ipſis quatuor eccleſiis, quas Jubilæi lucrandi causâ iſti, & cum illis omnes aditare. Ac initio Bonifacius VIII Jubilæum impertiri qui Limina Apoſtolorum h. e. Petri & Pauli ſalutaverant. quîs adjunxit ſuo tempore Ædem *LATERANENSEM* Clemens VI. donec non Sanctorum adire videretur ſufficere limina Bonifacio IX: ſed & Sanctæ: ſuperadditâ eccleſiâ *D. MARIÆ MAJORIS*. Ultra verò hæc Baſilicarum Jubilæi vocabula vix quidquam auſim progredi: nec exilis ſanè crenæ meæ illas heic qualiter qualiter porrò adumbraſſe, nec ad Jubilæum. Infamia autem, fateor, quod inquit Tacitus, ſunt hodieque Vaticani loca; nec iſtatenus niſi per paraſceves feriasque majores heic degit Pontifex: ſed ſunt admiranda quoque ſunt admiranda, quod fors non

olim, imò exilia priſcitus theatra ibi & Volupiæ latebrę, ac Neronis: hodie *APOSTOLORUM PRINCIPI SACRA ÆDES, IMMENSA MOLES* & cui parem ſanè non vidit Orbis, non videbit. Vovit Julius II. Papa, anno, ni fallor, cIↄ Iↄ vII jecitque fundamenta: ſpe magis ac omine futuræ magnitudinis, quàm ut & res modicæ per tot bella ac vaſtitates, & tempus ſufficerent. curam ſuſcepêre porro ſucceſſores. ſed gloria operis ſeculo noſtro reſervata: eâ magnificentiâ à Paulo V. Borgeſio dedicatum, quam immenſæ poſtea Romæ opes ornabunt potius, quàm augebunt. Machina inquit, nec malè, *Taſſonius, che contende co'l cielo, guerreggia con l'abiſſo, con l'altezza ſouravanza i monti, con la profundità ſotto le vene della terra s'abaſſa: i cui fondamenti ſon larghi quanto gli altri tempi ſon larghi, e profondi quanto le torri de gli altri tempi ſon alte.* Nimirum

rum Neapoli, Venetiis, Mediolani, Florentiæ, adſtupemus alibi modicam amplitudinem, alibi ſymmetriam ac ſumptus operarum: heic ad utrumque mens obnubilat architectis, & heic magnificentiam incomparabilem, & magnitudinem ſine pari, prodigiosâ copulâ, omnes omnes admiramur. ac in quantam ſub hodierno Pontifice majeſtatem adoleverit, quid acceſſerit, hæc ad poſteritatem inciſa marmori extat ibi teſtis inſcriptio.

BASI-

BASILICAM
PRINCIPIS
APOSTOLORUM
IN HANC MOLIS
AMPLITUDINEM
MULTIPLICI ROMANO-
RUM PONTIFICUM ÆDI-
FICATIONE
PERDUCTAM
INNOCENTIUS X
PONT. MAX.
NOVO CÆLATURÆ OPERE
ORNATIS SACELLIS.
INTERJECTIS IN UTRAQ.
TEMPLI ALA MARMO-
REIS COLUMNIS
STRATO E VARIO LAPIDE
PAVIMENTO
MAGNIFICENTIUS
TERMINAVIT.



Ertè rariora cum tempore hîc erismata, quæ non insignia ostentent MagniPontificis: neque adfixa frontispicio,

ſpicio, aut Aræ ſummæ, ut Aquilæ ac dracones Borgheſiorum, Apeſque Barberinæ, ſed toto templo, inquam, toto, ſublimi remigio vaga, ac ſpectabilis *COLUMBA PAMPHILIA.* Nec heic tamen ſtitère Magni (iterum dico) Ornandæ Romæ conceptus Papæ. idem magnificentiâ ſimili *ÆDEM AD DIV. JOAN. LATERANENSEM* verè lateratitiam, marmoream reddidit. Ut commentatione panegyricâ omnino opus haberet, ſi id mei nunc inſtituti, quò noſceretur curatiùs memoriæ titulus, qui ibi talis:

INNO-

INNOCENTIUS. X
PONT. MAX.
LATERANENSEM BASILICAM
CONSTANTINI IMPERATORIS RELIGIONE
AC MUNIFICENTIA EXTRUCTAM
SUMMORUMQUE PONTIFICUM
PIETATE SÆPIUS INSTAURATAM
VETUSTATE JAM FATISCENTEM
NOVA MOLITIONE
AD VETEREM EX PARTE
ADHVC STANTEM
CONFORMATA
ORNATU SPLENDIDIORE
RESTITVIT.
ANNO JUBIL. M. IↃC L.
PONTIFIC. VI.

HUic Lateranenſi eccleſiæ vicina quæ *D. MARIÆ MAJORI* Sacra, ſed quæ jam tum pridem in hanc excrevit ſolidita-

ſoliditatem ac ornamenta, per ſumptuoſiſſima ac verè Summorum Principum ſacella ſumma Pauli ac Sixti utriuſque nomine Quinti Pontificum, & duo alia Sforziorum, Cæſiorumque, ut altiùs adſcendere ac eniti admirando illi Urbis exornatori INNOCENTIO hîc vix detur. *D. PAULI* porro *ÆDES*, viâ Oſtienſi, fateor, non niſi antiquitate & memoriâ Conſtantini Cæſaris hactenus commendabilis, ævo fluxa, ſquallida: niſi quod illa ærumnas ſuas, ut audivi, nuper ad Pedes queſta, ćum ſpe dimiſſa proximæ reſtaurationis, ac nitoris. Et hę Stationes ac Ædes Urbis ſunt, quas Societates Exterę, unde digreſſus, ac omnis orbis indulgentiarum anni ſancti lucrandarum cauſa adibant, frequentabant: cujuſmodi Societatum, ajo, majorum gentium, ac civitatum ultra mille hoc anno vidit Roma: & adſertione, quibus ęvum ac memoria ſuppetit, nullo alio Sancto pompâ parili ac impenſis.

penſis. Ego in viam redeo: & KL. Febr. prodire Bulla de non contrahendo in favorem Forenſium ſuper bonis ſtabilibus, in ſtatu eccleſiaſtico conſiſtentibus. quâ confirmabat, declarabat, extendebat Apoſtolicus quidquid ſuper hoc argumento Sixtus V, Clemens VIII, Paulus V ac Urbanus VIII Conſtitutionibus ſuis edixerant. annihilabat præterea contractus hujuſmodi, qui non niſi cum reſervatione Beneplaciti Apoſtolici vel iſtâ clauſulâ, quatenus non obſtant Conſtitutiones Apoſtolicæ, ſpeciali præſcientiâ ac licentiâ Pontificiâ non antegreſſâ ut par erat, initi. Adhæc cùm æquè præjudiciale Romanæ Sedi, ejuſque ſubditis eſſe comprobaretur ſuper Caſalibus (non mea ſed *INNOCENTII* verba ſunt, & cujus, amabò ſeculi? certè noſtri, non Tulliani.) & Tenuatis ac Pedicis prope Urbem exiſtentibus in favorem Forenſium quomodolibet contrahi,

trahi, propterea Conſtitutiones prædictas etiam ad quæcumque Caſalia ſeu Tenutas ac Pedicas ſive jurisdictionalia, ſive non jurisdictionalia, ultra quatuor ab eadem urbe milliaria conſiſtentia, ampliabat, extendebatque. Et ſi quod Caſale vel Tenuta aut Pedica partim ultra & partim intra quatuor milliaria cujuſcunque quantitatis, ſive ſit principalis, ſive acceſſoria alterius partis infra quatuor milliaria exiſtentis, ſub prædictis Conſtitutionibus Apoſtolicis declaratis & extenſis *IN FUTURUM DEBERE COMPREHENDI*. Quæ dum legis, fallor, *ILLUSTRISSIME DOMINE*, an jam in mentem venit contractus hujusmodi, diu ante hanc legem latam, à Barberinis initi cum *LEGATO HETRURIÆ*? Scilicet quæ in Conclavi noviſſimo acta noſti: Unde his origo. quæ non ab Oſtiâ,

ſed

ſed Româ, tempeſtas imminebat. quæ æterni in hos odii ſeries ; & tetigi nuper pluribus , nec nunc itero. VIII. ac V. KL. Martii ſpectare erat paratus feſtos, amabiles machinas, theſauros ſacros, inventa mille, audire diſertiſſima acroamata , concentus entheos, divinas voces ad D. Laurentium Damaſcenum, in Vaticanâ, Lateranenſi, ad D. Mariam Majorem, ac in Eccleſia Societatis Jeſu, occaſione Orationum ſolennium, quæ à durationis ſuæ tempore Quadraginta Horarum adpellantur. Patres tamen Societatis Jeſu non hîc, ut nec alibi, etſi illorum vocabulo, *TALES QVALES* (ita quidpe ab Univerſitate apud vos Pariſiis aliquoties interrogatos, Sectaresne an Regulares eſſent reſpondiſſe noſti.) nec modico aut *TALI QVALI* adparatu, at nec damnoſo tamen, ſed verè pulcro, verè nobili ac magnifico heic præſulgere. Templum Salomonis in eccleſia, Nominis JESU, repræ-

repræſentaverant. machinas adſpectus apud imperitos mirabilis, apud omnes celebrati. quicumque in illis hinc inde eleganti proſpectu popæ, vel ſuccincti poparum habitu occurrebant, circa ſacrificia adornanda variè videbantur occupati. juxta Altare Sacerdos ſummus, & Salomo. ac deſuper inter cœlum & ſolum media SALUTARIS HOSTIA, ciborio venerabili, admirabili. Eccleſiæ fores, valvæ feneſtræque omnes velatæ, obturatæ, augendæ majeſtati, nec lux aut lampas inibi, nec in hoc adumbrato Templo Salomonis, & tota machina occulto oleo fulgurare. adeò ut repercuſſione celati ignis infinitarum lampadum agitari videretur Templum, non ſubſiſtere, ac cœlum, terra & vicina quælibet circumcirca tremiſcere ac nutare ubi SANCTISSIMUM. Quid de panegyricis ſacris dicam, quorum aliquot iſto die juxta Templum iſtud audivi recitari? memini, & cum admi-

admiratione humanæ facundiæ semper recordabor, disertissimæ cujusdam verborum paraphraseos; *ECCE PANIS ANGELORUM:* ut multa alia hujus dignationis nunc præteream. Nec præcone opus erat, ut hîc Urbs spectatum confluеret: ipse Pontifex venit adoratum: & communi suffragio inter nobiliores actus anni Sancti res relata. Die Consistorii, qui erat XVIII. KL. Aprilis creari Hispanus in Cardinalem Antonius d' Aragona. Galerum rubrum Belvidino Cubiculario ac Canonico Lateranensi in Hispaniam deferente. Quam electionem indignè non pauci ferebant vestratium, quasi præjudicium hoc ipso factum *CHRISTIANISSIMO:* verùm (illorum pace dixero, & ipsi fassi) malè. quidpe non ad purpuram novum quendam adsciverat, ut putabatur: sed quem Anno CIƆ IƆC XLVIII mense Septembr. die electionis, in pectore (ita loquuntur) reservaverat, hoc tempore

tempore primùm publicare. De ſacellis ubi Cerei, palmæ, cineres, manu Pontificis diſtribuuntur, non attingo. Non: quia anniverſaria, conſcia, obvia, nec ſplendoris majoris quidquam fœnerata à Jubilæo. Nec illuſtrem eloquentiam memoro, quâ ex omni Italia evocata hoc tempore Quadrageſimali Romana pulpita ampullabantur. nonnulli Eminentiſſimorum ex throno, (qualis rhetorum Græciæ Ariſtophani,) ad Orcheſtram purpuratam, ac anabathra, ſubſellia virorum, fœminarum, principum, procerum, populi, hebdomatim in Sacello D. Marcelli verba facere, Purpurati Chryſoſtomi. in Quirinali apud Pontificem divinæ facundiæ aliæ: ac inter tot ac tanta vigilata meletemata, & acroaſes, nemini, quod puto Roſtrorum deſiderium, nemo Athenis Demadem aut Demoſthenem invidere. Hujus circa initium Quadrageſimæ, Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus Nicolaus Albertus Gniewoſz ab Olezcow.

Episcopus Vladislaviensis & Pomeraniæ, tumque Potentissimi Poloniarum & Sueciæ Regis, Domini mei Clementissimi, ad Cæsarem, Remp. Venetam, Magnum Ducem Hetruriæ, & Mantuanum Legatus, Florentiam revertebatur. Cujus tempus omne quod heic inter sacra exegit duorum mensium, ac cumprimis solennis Octava illa sua Visitationum septem ecclesiarum Urbis, ac incomparabilium Eleemosynarum hodieque celebratissima in memoriâ perstat Romæ, quidquid ille, dum hæc scribo, pridem abierit. Nimirum eâ piâ ac planè inauditâ erat prodigalitate in pauperes Regius hic Legatus: ut neminis ferè curatius, quàm ejus adcubaret palatium, neminis oculatius specularetur in publicum exitus omnis Egestas Urbis: neque noscebatur sanè per illam aliter Magnum GNIEVOSCI Nomen, quàm sacræ magnificentiæ, ac bonitatis. Præterea Eidibus Martiis Serenissimi Principes Hetru-

Hetruriæ Matthias ac Leopoldus adventare. prætextus, qui heic frequens, & quo omnis ambitus ac negotia seculi absconduntur, *VISITARE LIMINA* & nunc Stationes Universalis Jubilæi: sed causa, ut quod sequestrum in causâ Barberinorum & Legati Magni Ducis Camera Apostolica adtinuerat, apud Pontificem opportunè deprecarentur. simul rimarentur curatius institutum Hispanæ Classis, quæ Neapoli adornari occulto ac suspecto consilio. nam metus erat super Ligurno hostilia fortè tentatum iri: quâ gratiâ illi convenire frequenter, Palatii Pontificii hospites, cum Legato Catholico, paciscique. Per idem tempus res rituum, hactenus ambigui usus, decidebatur. Legato Hispaniarum per plateam fortè obviam venerat Filius Ducis Bassanelli: qui Legatum salutaverat, sed Curru non sistente, ut moris erat, & juris esse putabatur. id quod ille indignari, & Græcostasis interpretando

accendere: donec Eminentissimus Queva partes suas nomine *Congregationis Rituum interponeret: non astringi Romanam Nobilitatem Legatis sistere, O rem spontaneæ esse reverentiæ, nullam Oratori factam injuriam.* Sequitur Hebdomas Sancta, quæ, ut tribus absolvam verbis, inter supplicationes numerosissimas sumtuosissimasque transigebatur: ac frequentiâ quidem immensi populi, qui, processu solito, ad Adorationem Vultus Sancti in Basilicam Petrinam itare, diurnæ nocturnæque vices consumi, nec discerni. Quot in urbe tribûs negotiantium, opificum, congregationes nobiles, conventus ecclesiastici: totidem discretæ ad Petrinam Basilicam supplicationes. vidi, inter alias, admirabundus illam quæ Peregrinorum Hospitalis ad S. S. Trinitatem dicebatur: & qui computum inière ultrà XXIIcIↄ referunt constitisse. Ordo ferè idem, quem supra tetigi, cum ad Urbem Societates exterorum: nisi quod istis, multò noctis, à tene-

à tenebris ſplendor major, quæ infinitis cereis ſumptoſiſſimè diſcutiebantur. præportari machinæ non fictæ, non pictæ: ſed utrumque pulcræ, vaſtæ, magnificæ: quîs cruciatus Redemptoris, dolores Divinæ Genetricis, myſteria pietatis, gloria Martyrum, Limbus Patrum, aliaque ingeniosè exhibebantur. Intervenire veſtitu, ac ſquallore pœnitentium, Eminentiſſimi, Oratores, Principes, Præſules. plerique ponderoſis in ſpeciem crucibus. inſeri Chori hominum dicam, vel Angelici? denique lentè incedere flagellantes, velato capite, pectus pedeſque nudi, ſtillante nonnunquam invito ſanguine, cruenti omnia, tergo, ſcapulis, manibus. cujus farinæ ultra CIↃ aliquoties una ſerie ac die vidi numerari & nonnullos horum, verè pati deliquium, quoſdam ſimulare, ac per Monachos quibus à cucullo nomen eſt, firmari, refocillari: diſpoſitis ad id bajulis, qui cum cadis ac ſolantibus miſcebantur.

Illud certum ; ſignaviſſe nonnunquam cruorem manè , quò noctu inceſſerant mercenarii martyres : & quidquid coner ut dignè tradam , infra omnino tamen ſpectaculi magnitudinem me ſubſiſtere. Feria III. Pontifex Xenodochium Sixti , virtutum Chriſtianarum officinam , & quod Prytaneum Chriſtianitatis, elogio merito adpellares , ex more inviſere. Ibi Peregrinis notis ignotiſque noſcique nolentibus (nam viros principes , magnates , alios compertum eſt adfuiſſe, indicio eleemoſynarum , quę civilem excedebant modum. ac tunc ita adlubebat eſſe Incognitis. quibusdam majorum meritorum , aliis minorum impenſarum intuitu) univerſis ſingulis Altorem , Patrem ſe offerre. multis ac promiſcuè provolutus lavare pedes , lavatoſque (quod vidi , ſcribo) oſculari. cùm cibabantur adſtare menſæ , benedicere , miniſtrare , & heic quilibet accumbentium catillum , pateramque ſuam pio ambitu turmatim

Papæ

Papæ porrigere, quilibet invocare; nec quanto quanto illo cænaculo nisi infiniti strepitus & hęc vel millies millies repetita *Beatissimo*, *Beatissimo*, exaudiebantur. Quas submittendi vices pariter egregiè explere Cardinales, Principes, proceres: ac circa sexum suum Excellentissimæ Fœminæ, & has inter Pontificalis Olympia, discretis conclavibus. Feria IV. qui dies sacer & Jovis dicitur, Papa spiritualem (*ejus verba refero & sunt Edicti*) *ecclesiastica disciplina gladium & salutaria justitia arma per ministerium summi Apostolatus solenniter more anniversario exercebat*: interdictum puto, & ita hoc describit ille, quod nunc Excommunicatio (*La Scommunica*) dicitur. initiò sacra solennia in Vaticano. ejus in Paulino Sacello. Redemptori Monumentum adparenti pompâ. transire Papa, & ad pergulam solennem, quam supra quoque tetigi, pergere. Ibi Eminentissimus. Maildachini legere coram Pontifice, spe-

ctatore ex areâ D. Petri immenſo populo, Literas Proceſſus, quæ diei Cœnæ Domini cognominantur: quibus ex parte (iterum literarum verba pono) Dei Omnip. P. F. & S. S. & auctoritate beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac Suâ I. Quoſcumque Huſſitas, Wecklephiſtas, Luteranos, Zuinglianos, Calviniſtas Ugonottos, Anabaptiſtas, Trinitarios alioſque Hæreticos Schiſmaticos, horundemque libros foventes, legentes, imprimentes. II. Adpellantes à S. Pontifice ad futurum Concilium, eorumdemque fautores. III. Pyratas pręcipuè diſcurrentes mare à monte Argentario, uſque ad Terracinam. IV. Naufragorum Chriſtianorum cujuſcumque generis bona & in littoribus inventa ſurripientes. V. Imponentes nova pedagia, & gabellas. VI. Falſificatores literarum Apoſtolicarum, aut ſupplicationes à quocumque autoritatem habente ſignatas, falsóque publicantes literas Apoſtolicas. VII. Deferentes

rentes arma, & alia uſui bellico idonea ad Turcas, vel alios Chriſtiani nominis inimicos, & ad reip. Chriſtianæ ſtatum pertinentia iiſdem in damnum Chriſtianorum nunciantes. VIII. Impedientes eos, qui victualia & alia neceſſaria Romam convehunt. IX. Ad Sedem Apoſt. venientes, vel ab eâdem recedentes ſuâ aut aliorum operâ lędentes. X. Romipetas ac Peregrinos, & in Urbe morantes, vel abeuntes, lædentes. XI. Offendendentes S. R. E. Cardinales, & alios Prælatos. XII. ad Rom. Cur. pro negotiis ſuis recurrentes per ſe vel per alios lædentes. XIII. Appellantes à gravamine vel futura executione literarum Apoſtolicarum ad laicam poteſtatem. XIV. Executionem literarum Apoſtolicarum aut aliarum expeditionum impedientes, & prohibentes ad gratias impetrandas accedentes. XV. Judices Seculares, qui eccleſiaſticas perſonas trahunt ad ſua Tribunalia, quique eccleſiaſticam liberta-

temtollunt, aut in aliquo perturbant. XVI. Impedientes Prælatos ne suâ jurisdictione utantur, quique illorum & delegatorum judicia eludentes ad Cur. Secularem recurrunt, aut contra illos decernunt, præstantesque auxila. XVII. Usurpantes Sedis Apost. & quarumcumque ecclesiarum jurisdictiones vel etiam fructus sequestrantes. XVIII. Imponentes decimas & alia onera personis ecclesiasticis, ecclesiis, monasteriis, aut eorum fructibus. XIX. Judices seculares, qui se interponunt in causis capitalibus seu criminalibus contra ecclesiasticas personas. XX. Occupantes bona aut terras Romanæ Ecclesiæ & illius jurisdictionem usurpantes: Hos inquam *INNOCENTIUS X.* ex parte & autoritate supra-dicta *JAM ANATHEMATIZABAT EXCOMMUNICABATQUE.* Simulque finierat Eminentissimus Maildachini dictas Literas: simul Pontifex accensum

cereum

cereum ex alto aream D. Petri verſus, projicere: hoc intellectu: ut de cereo illo projecto actum; ita quoque eſſe de Hæreticis, ac jam dictis prævaricatoribus univerſis ſingulis: quippe qui hoc ipſo extra eccleſiæ gremium poſiti, & juxta animarum diſcrimina. Mox à diris quaſi reverſus ad mitiora, Benedictionem Apoſtolicam numeroſiſſimo populo impertiebatur. Inde Caſtellum Archangeli ingenti machinarum majorum præſidiique igne, augendæ rei ac diei majeſtati, collucebat. hinc in Vaticanum revertebatur: ac in aula Ducum XII pauperibus, auguſtiſſimam Dei in terris cœnam, & quæ illam inſecuta, nemini credita niſi divini ſcriptores adſcripſiſſent, adumbrantibus, antiquo ritu proſternebatur, ac idem heic obire, quod jam intelligis, & ſupra dixi (etſi majore nunc omnia cum ſumptu ac ſplendore) de pedibus. Largiri porrò varia: numiſmata, indumenta, benedicere, amplexari. nondum omnia. excipere

quoque prandio publico, ipſo vices Architriclini ſuſtinente. ipſe erectus adſtare adcumbentibus, obire, proſpicere omnia, omnibus miniſtrare cibum, potumque miſellulis, & quos adſpectus tanti hoſpitis mage ſanè, quàm dapes regiæ alumnabantur. Aderat qui juxta menſam, ex ſuggeſtu modico, interea temporis, de Hoſpitalitate verba magnifica fundebat ad ſpectatores; Pontificem ſiſtens in exemplum: deſinente in vota alloquio, ut ſub Liliis, ac Columbâ diu Eccleſia. Veſperi Galliarum & Hiſpaniæ Legati, conſuetudine anniverſariâ, diviſis itineribus adorando Vultui Sancto ad Baſilicam Petrinam quæſitiſſimo cum comitatu paratuque accingebantur. inter Gallos Catalani, ac Luſitani, quod non levi invidiæ. Hiſpani conduxerant plurimos ex plebe urbis, æmulatione veteri, ſupplendæ ſuorum inopiæ. ſtrepitu quoque compedum, & catenis, quibus invicem flagellorum, pungente ſanè ambi-

ambitione, utebantur, conſpicui. Accidit, ut, quidquid itu diverſo venerant, circa pontem tamen Hadriani ex parte fortè jungerentur. Ibi, ex errore, Hiſpanis metus, quaſi Galli facturi impetum: ex metu mox turpis fuga, ac confuſio. inde per Urbem, ut amat fieri, jurgia, ſcommata, ac cachinni. Feria V. quieti ſacra: etſi ſupplicationes ad D. Petrum non omittebantur: in Eccleſiaſterio Pontificio Miſſa: ac in Camerâ hoc die vox eſt, non ſedere Pontificem ſupra ſedes, ſed ſcabella: nec hoc die colloqui inter ſe Purpuratos finito officio. Inter ſupplicationes hujus diei Spectatiſſima Patrum Ædis D. Mariæ tranſpontinæ (*del mortorio di Christo* dicta) ad Petrinam. per omnes eccleſias infinita monſtrari, & ad D. Andream *delle Fratte* ad D. D. Auguſtinum, ac Quiricum, Monumenta egregia Mortis Domitori poſita: ſed quæ ego non nunc latius. Ac dies denique paraſceves celebris baptiſmate

quorundam Hebræorum : nox illuſtrior. Enimverò Societas Reſurrectionis Hiſpanorum in Foro Agonali præclara quædam ediderat. Machinæ erant duæ triumfales Iberâ magnificentiâ, formâ priſcâ, & qualis templi quadrifrontis Jani, heic hodieque Romæ. Ultra C. palmos tabulata adſurgere : inde ovali incurvari flexu, ſenſim camura, donec præcincta quaſi diademate regio, veluti fibulâ, abſolvebantur. Columnæ ordinis Itali ſ. compoſiti ſtriatæ, pulchræ, ſplendidæ. Stylobatarum quidam myſterioſi, ac venuſti, quidam indolis Iberæ indices h. e. faſtuoſi inſcriptionibus, ac figuris. epyſtilia ac reliqua columnarum infera, ſupera, ſparſa floribus : præfulgente Zophoro, per inſignia INNOCENTII AC PHILIPPI. ac veluti quadrifariam, ut jam opinor, patet, patebat quidquid hujus erat gemellæ machinæ nobiliſſimę ita ſui cuilibet frontiſpicio nobiliores, coronario luxu, encarpi, ac

inter

inter acroteria ſua lemmata, ornamenta coronicum, nec pigebit adſcribere. è regione Palatii Pamphiliorum: SOLI JUSTITIÆ IN OCCASU RENASCENTI ET NOVUM IMMORTALITATIS DIEM APERIENTI PIETAS HISPANA P. à læva: EX AGONE MORTIS REDUCEM CHRISTUM MERITO TRIUMPHALI POMPA EXCIPIT AGONALE FORUM: UT UBI CERTAVIT SUPERSTITIO, IBI TRIUMPHET PIETAS. à fronte templi: IBERICÆ LÆTITIÆ POMPA GEMINA UTRUMQ. ORBEM SCEPTRI UNIUS FELICITATE CHRISTIANA FIDE COLLUSTRATUM AD FESTOS DIES CIET CHRISTUM REDIVIVUM. denique à parte altera: NOX HÆC SOLIS ÆTER-

ÆTERNI TERRESTRIBUS NON MINUS QUAM COELESTIBUS LUMINIBUS NITET CLARIOR ÆGYPTIA NOCTE. QUO SANCTIOR DABAT ILLA DIEM, HÆC DEUM. hujus in machinæ medio Tumulus erat octangulus, Unde Redemptor à mortuis redux, humanâ figurâ major, quasi prodibat: circa urnam labara quatuor verbis totidem SERVATORI, VICTORI, TRIUMPHATORI PACIFICO. & heic circumcirca, Hierarchia amabilissimè adumbrata. Idem in Machinâ alterâ huic oppositâ: hoc mutatu in medio venerabili formâ VIRGO MATER quasi gaudii anxia, ac festinanter ad amplexus obversa FILII CREATORIS. præferre tymbus (nam & genitrix in funere Nati videbatur quasi tumulata) trabalibus literis: ALLELUJA REGINA COELI LÆTARE,

RE, ALLELUJA. nec inſcriptiones de immenſo igne falsæ, quæ ſupra porticibus (circus quippe omnis cancellis certis incluſus erat, ac firmatus excubiis) legebantur: O VERE BEATA NOX TANTIS IRRADIATA FULGORIBUS, LÆTETUR MATER ECCLESIA TANTIS ADMIRANDA LUMINIBUS. nam ita res eſt. & Agonale forum omne collucebat, ac reſplendere mirificè immenſi ſumptus. *perche, dicente Moneta, ſendo Sbarrata tutta la piazza da capo à piedi, con travi alti, quali formavano archi* 116 *col ſuo fronteſpicio ſimilmente di travi, poſavano ſulpiano dell' Archi ſudetti* 5. *Laternoni per ciaſcheduno colorati, & 4 altri per ogni parte del fronteſpitio che aſcendevano al numero di* 13 *eſſendovi in cima nelmezo una padella di miſtura, & trà un Arco è l'altro la punta del trave ſoſteneva un altro Lanternone; che tutti queſti lumi aſcendevano al numero di* 1600 *in circa.*

di

di più ciaſcheduno di quiei dui Archi accennati in concluſione nelle di lui cornici, baſe capitelli, fogliami, cartucci, feſtoni, ſporſi, ed altri membra tutte meſſa à oro vedevaſi tutto adobbato con piu di mille è quattro cento lampadini; Quæ univerſa ſingula medio noctis accendebantur. Jamque approximante diluculo prodibat ex Æde contermina, D. JACOBI, ordine, qui hujuſmodi proceſſibus ſacer eſt, immenſa turba, omnis Natio, (quæ tunc Romæ) Hiſpaniarum: præportabatur ſimulacrum divinæ Matris veſtitu Hiſpanico. mox poſt illam ab Epiſcopo Salutaris Hoſtia ſub uraniſco. quem immediatè ſequebatur Legatus Catholicus, Primates illius regni, Nobilitas, plebs promiſcua. Ita progreſſi, omnes accenſis cereis, circumgyrare forum illud agonale, & quas hactenus deſcripſi ſumptuoſiſſimas machinas. niſi quod horulæ fors mora interjecta juxta aram, quæ illas inter machinas quaſi media, ubi exponebatur *SANCTISSI-*

CTISSIMUM, donec ad idem D. Jacobi templum revertebantur. Ubi Orationes ſolennes illæ quadraginta-horarum inchoari, quarum quaſi indictioni ac ſolennitati omnis pompa iſta fuerat deſtinata, & omiſerant Hiſpani ab aliquot annis hujuſmodi majorum impenſarum ſolennia, ut hoc anno ſancto magnificentius (& fecere profectò) reſtaurarent. Die Paſchali Miſſam ad D. Petrum celebrabat Papa: quam mox inſequi Benedictio. Reliquiarum ibi ac per urbem varia oſtentatio, gemina machinarum bellicarum Caſtelli Archangeli, altera ſub crepuſculum, altera poſt jam dictam Benedictionem exploſio: omnia annua, ordinaria. Et qui hunc menſem excipiebat Majus quaſi feria ac quies erat à tot tantiſque, quorum nonniſi aliquot memoravi, Aprilis penſis arduis, ſupplicationibus indeſinentibus, curis, agitationibus, actionibus, motibus? Hujus circa finem Maji vix reverſus eram
Neapoli

Neapoli (quò tunc profectus ſimul admirandorum causâ quæ de ſanguine Jannuarii Archiepiſcopi Neapolitani, cujus tum KL. Maji imminebat feria, circumferuntur, ſimul ſpectatum urbem ejusque adjacentia, per hiſtorias ac hodierna rudera, veſtigia, monumenta, ſuperba illa & tot ſeculorum feliciſſima ſpolia, celiberrima ac grata loca) cùm, quem ibi Neapoli ac Cajetę luſtrari videram Hiſpanum exercitum X. vel XII cIↄ colluviem in ſe ignotam ignorantemque, ac vero verbo, utriuſque Siciliæ excrementa jam cum claſſe CXL navium Ilvam maris Thyrrenici Inſulam approximaſſe vario animorum motu per Romam nuntiabatur. Sæpe miratus ſum Neapoli hanc fabam cudi, ibi tota hyeme hos collectos lixas ac degiſſe, ibi actitata omnia ac adornata quæ in rem eſſent magnæ expeditioni: neque tamen quenquam penetrare, nec inante penetraſſe quò hæc vergerent. Omnes divinare variè, ſuſpicari: plerique

rique præter rem, nemo ſcire. neque plebis ulla vox, ſed attoniti vultus, & converſæ ad omnia aures, non tumultus, non quies, quale, quod ait Doctor meus, magni metus, & magnæ iræ ſilentium eſt. Neque enim hodieque, crede mihi, ILLUSTRISSIME COMES, deſiit amare veſtra Parthenope Lilia: & ſeditionis metu, de Catalonia, Hetruria, Flandria, quaſi illis ſive recuperandæ ſeu oppugnandæ, vel juvandæ, Claſſis illa deſtinata, utili aſtutiâ ſpargebatur. donec Plombini & Portus Longi obſidium, ut dixi, plenius innoteſcere. Ibi acria Iberis oppugnationis initia, quam fluxam, levem, brevem Joannes Princeps Auſtriacus (is eſt Philippi IV. ex Calderoniâ, theatricâ fœminâ, filius, dicente Siri) & Comes Ognatenſis, prorex Neapolitanus, copiarum Dux, & Optio fuerant ominati. Niſi quod ſuſpenſa nimis Urbs Plombinum inter obtinendi, cedendique conſilia, à

Comite

Comite Converſano morarum conditionumque porrò pertæſo, apertâ vi mox expugnata, pars incenſa, omnis expilata: caſtellum itidem paulò pòſt deditione occupatum: dimiſſis Monachium Præſidiariis, ac feſtinatis duabus triremibus quîs Captivorum ad c c. impoſiti mittebantur Neapolin. Ita tunc blandiri initia: ſed non idem jamjam ſucceſſus circa molem principem Portus Longi, & in tempore memorabo. Principes autem Italiæ ſive apertè, ſive per occulra & magis fida inclinabant in Hiſpanos. Inſubria, utraque Sicilia, Hetruria, Patrimonium D. Petri, aliique ſtatus ſuppeditare, ſuccurrere, animare. Florentia cum primis annonæ deſtinata, etiam Roma: &, quod magis, raptabantur heic ab Hiſpanis per plateas, prout quemlibet ſors obtulerat, nullo diſcrimine, religionis causâ advenerant, palabundi, an ex plebe advenæ, utrum incolæ, ad caſtra PortusLongi adigendi, ſupplendis ſauciis

ciis vel qui fuerant: & horum nec neſcio Pontifice, & connivente. in tantum ut increbreſcentibus interdiu noctuque hujuſmodi raptibus, plebes tandem publicè inquies, obverſa in raptores, ferire, perſequi, tumultuari: & niſi Legatus Hiſpaniæ dato à Pontifice præſidio defenſus foret, ſacrum etiam inter exteras gentes legatorum jus, intra ipſa patriæ mœnia plebeja rabies uſque in exitium iterum heic temeraſſet. Jucundo verò ac utili dolo è Gallis quoſdam uſos, compertum eſt perſonam Hiſpanorum induiſſe, ac duobus vel tribus verbis Caſtiliæ formidabiles, ac diſertos traxiſſe hinc inde per urbem vagos obtorto collo plebeculam, nec niſi ſpoliatos quoſdam, alios planè nudos, acri ſanè lytro, dimiſiſſe: Omnia acuendo plebis Romanæ odio in Hiſpanos. Sed iſti in animis Principum validi, annonâ, milite & rebus afflictis obſeſſorum cum primis freti: at quibus amabò, ILLUSTRISSIME

SIME COMES, veſtrates Galli? imò Vobis domi malum, res turbatæ, bella civilia, atroces motus, unde obſeſſis ſpes nulla ſuppetiarum, & Nationi omni per aulas, & hic Romæ odiorum nomen. Apud Legatos utriuſque gentis Gallæ ac Iberæ his temporibus congregationes frequentes inter deditionis armorumque conſilia: ex quarum unâ apud Legatum Chriſtianiſſimi veſtri habitâ, circa veſperam aliquando Eminentiſſimo Barberino revertenti, non levis incuſſus metus, prorumpente nonnullis cum apparitoribus Præfecto vigilum, qui Currum quo vehebatur Eminentiſſimus, jubebat attineri, in mandatis habere dicens, inquirere omnia armorum ſuſpicione, quibus fors terreri, ac fugari poſſent Hiſpani ab obſidione Portus Longi: tum Cardinalis, auctorem acris hujus ſcommatis & injuriæ facilè ſubodoratus, piè ſanè & ad rem: ſibi arma nulla alia eſſe, quàm iſta quæ tunc in manu

(oſten-

(ostendens Coronam precum) idque debere referre, qui miserat. Hæc acria: sed atrocia erant quæ hoc mense Junio Genevâ, quæ Liguriæ est metropolis, afferebantur, impendisse ruinam ejus Senatui, ipsique reipublicæ convulsionem, nefando perduelle ac proditore patritio Stephano Raggio. hunc, constituto apud nefarium animum privatas simultates exitio publico vindicare, supposuisse Curiæ pulverem tormentarium, quò coactus aliquando ibi Senatus absumeretur; sed detectam, felicitate publicâ, proditionem, prensum proditorem, manus pedesque vinctum, in carcere ex levi vulnere quod sibimetipsi per compedes ac catenas impotenter cultello inflixerat, infelicem animam exhalasse. Addito, repertam apud illum occultatam Clavem Portæ cujusdam Genevensis: non obscuro conspirationis, sive cum Hispanis seu Principe Monacensi inditio. nihilominus exanime cadaver totâ die in

D execra

execrationem ſuffixum patibulo, ac deſtructum palatium funditus, quod habitaverat, poſitâ ibi columnâ iſtis verbis:

STEPHANI RAGGII
CRIMINE LÆSÆ MAJESTATIS CONVICTI
ILLATA SIBI MORTE
SCELERUMQ. CONSCII
CADAVERE
FURCA SUSPENSO
FILIIS EXPULSIS ET NOBILITATE PRIVATIS
BONIS PUBLICATIS
SCELERATISSIMI ET TEMERARII HOMINIS
MEMORIA PERPET.
DAMNATA.


Nterea Finis Junii Pandiculares ferias apud nos Romæ D. PETRI adtulerat. Pridie illarum Senatus purpu-

purpuratus in Vaticano congregari: & hinc deducere Pontificem in ædem jam dicti *APOSTOLI* vesperas solennes, magnarum feriarum parasceven, cantaturi. Quibus finitis facto ad dimensum gressu, ut heic moris, ingrediebatur templum idem Legatus Catholicus, Dux Infantadi, ac Pontifici ab ara reduci & sublimi sellâ Pontificiâ ac triplici diademate (*il' Regno* vocant) infulaque summâ conspicuo, verè animato per tot tantasque gemmas fulmini, fulguri, flexo poplite, Asturconem quem annuatim pendet, certo cum canone rex Hispaniæ respectu utriusque Siciliæ, vasallus Ecclesiæ, sistebat, offerebat. Quantis impensis verò quantoque splendore Orator Princeps hanc equestrem deductionem instruxerat, adornaverat, res est paginarum, non lineolæ: sed fecit profectò, fecit si quæcumque alia ad splendorem ANNI JUBILÆI; & judicent alii, ego ferè firmarem supra omnem Trans-

vectionem veterem (de pompa loquor. ſcio numero ſuperaſſe) Hiſpanum hunc equitatum. Neque heic levi mutatu exaudiendus erat Satyricus:

Nimium ſibi conſul
Ne placeat, curru ſervus portatur eodem:

nam non niſi unius hic ſubſellii, diverbio veteri, Lacones, non hic ſanguis vehebatur niſi unus, iſque ſupra plebem, & quo gloriarentur honorati illi XIV. gradus antiquæ urbis. Dabat proceſſui publico ex ordia Hiſpana Nobilitas, quæ tunc Romæ, vel quæ ejus cenſus ex Legati Domeſticis. ſequebantur longâ ac venuſtâ ſerie quos Eminentiſſimi, aliique principes, oratores ac magnates, honoris cultuſque causâ, ſubmiſerant: Omnes nobiliſſimis equis vecti; mox Excellentiſſimi Principes Ludoviſius, Juſtinianus, Adfines Pontificis, ac ille occultarum partium, ſed credo ex animo Gallicarum, Princeps Gallicanus. hinc Chinea (Italâ & ſuetâ utar voce) ad manum ab equeſtri alio cærulea

rulea ac lætâ induto veste deducebatur: hæc Chinea, interpretatione veteris Latii, Asturca dicitur: &, passivo magis vocabulo, tolutarius equus est. Nimirum pactus Clemens VI cum regnum Neapolitanum Carolo Andegavensi, Provinciæ Comiti, fratri D. Ludovici in feudum permitteret, ut talis annuatim Sedi Romanæ cum canone XLCIↃ ducatorum exhiberetur. Auferebatur verò verè cultu hic Asturco, ipseque quod de puellis canit Sulmonensis, pars minima factus erat sui, tot baltheis, cristis, jubis, frontali, pectorali, peripetasmate, cingulis, floribus, omnia argenteis & quæ talium intelligentes ab arte cum primis æstimare, tectus præreptusque spectantibus. Neque armi ejus nisi parum patebant per crumenam auro multo intextam, à collo pendulam, quâ deferre Pontifici jam dictum canonem, deductionis scopus, indigitabatur. Hunc è vestigio sequebatur ipse

 Orator

Orator Princeps, equo vectus, ipſeque veſtitu ſupra dictionem omnem fulgido, nobili. præcedere, ſequi, turba non parva, quam alit, pediſſequorum. Stipare, adeſſe Ephebi, ſanguis melior: omnes veſtibus holoſericis, criſtis cæruleis, maniciſque argento ſparſis ſoleiſque calceorum quà prominent, imitatione veteri, argento obductis, æquales, ſplendidi, æſtimandi. Demum currus infiniti Cardinalium, Legati (& hujus cumprimis duos, thenſas deorum rectiùs dicerem, quàm currus hominum. omnia auro argentoquē tectos) aliorumque Principum ſequebantur claudebantque illuſtre agmen: tantâ per vias ac Curſum quâ tranſibant utriuſque ſexus incolarumque advenarumque multitudine, ut ſufflaminare capiſtra ſpumantia, ac ſubſiſtere ſæpe cogerentur. Caballo pontem Monumenti Hadriani, quod nunc caſtellum Archangeli dicitur; tranſeunte, tormenta ſolita ſua Munimentum illud

magno cum fragore explodere : Unde ad crebriores gyros, hinnitus, ſaltus, ſtrepitus, fugaſque leves amabileſque; equi reliqui majori quaſi poppyſmate, certè grato ac læto ſpectaculo excitabantur. Ad D. Petrum feſtinanter omnes deſcendere, adeſſe, inclinari Oratori : ac cum Aſturcone templum ingredientem ordine, quò per immenſum dabatur confluxum populi, comitabantur. Ibi quod jam dixi, fungi munus coram Pontifice Hiſpaniarum Regis nomine hic Orator : ſimul ſubmiſsè inquam, ſimul pompaticè adloqui : ſiſtere humillimè qui ponè ſequebatur Aſturconem, iterare ſacrum obedientiæ ac fidelitatis, adprecari Cathedræ incrementa, adclamare vitam & felicitatem Pontifici : qui nec ore vicario reſpondebat Oratori, ipſe Latinè prolocutus : & juvabit, ſcio, utriuſque verba ſolennia ſeorſim inſpexiſſe & ſpes eſt ut ab illuſtri Viro Caſſiano à Puteis, Equite, amico noſtro, nanciſcamur. Qui-

bus de magnificentiâ ſpectaculi dictis, quid de multitudine addam ſpectatorum? Non vidi toto hoc anno ſancto quidquam majori cum confluxu Urbis celebrari: non feriam annuntiationis Deiparæ, non illam Septimontii Corporis Domini, non quamcumque aliam: neque n. quantumquantum patet vaſtiſſimum hoc delubrum D. Petri ſufficiebat tunc multitudini: & pars magna fruſtrabantur hoc adſpectu: multi parum commodè, quid quod cum periculo ex acrobaticis hinc inde machinis lapſabundi ac penduli magè quàm ſubnixi fruebantur. Ipsâ nocte pyrobolia pulcra & ſequenti quoque alterâ magis ad Hiſpanum ingenium ſuperbo interpretatu. caſtellum erat, character Caſtiliæ: huic caballi gemini ſuperpoſiti utramque Siciliam referentes. quibus iterum altiori loco Leo, imago Philippi IV. hoc adſpectu, ut premere videretur, ac triumphare. Utroque die frequentes Cardinalium, principumque aditus ad

Lega-

Legatum: cujus in Palatii area fons quidam erat ſalientis, non aquæ, ſed meri, & ad illum, & juxta illum, & circumcirca (Bacche tuam fidem!) quantâ plebe! Porro feſtum D. Stephani non omitto apud Te tangere: nam equeſtre. & in æde D. Joannis Nationis Florentinæ, viâ Juliâ cumprimis ſolenniter celebrabatur. palatium aliquod Alexandri vel armamentarium crederes ingredi, quàm eccleſiam. adeò antepagmenta bellica & ſpecioſis armis undiquaque exornaverant Equites D. Stephani, qui hîc in habitu ſui ordinis comparebant, præſentes Aræ ſacris ac panegyrico qui Patrono dicebatur. Jam ad caſtra Hiſpana redeo: & quid tandem de obſidione Portus longi? ipſe noſti, COMES ILLUSTRISSIME, quod tribus prope menſibus, ambiguâ ſorte, & tormentis, & conſertis manibus, & vi omni & immenſis copiis terrâ marique adgreſſi, tandem non niſi deditione obtinuerint. Refert

prolixè Gualdus, quâ dexteritate hæc ipſa loca Plombinum ac Portum longum Galli Tui anno 1646. ſub ducibus Mareſcallis Migliareo ac Pleſſeo Praſlineo occupavere: & quaſi ipſe admirabundus claudit hiſce: *è così l' importantiſſima piazza di Portolongone reſtò preda de' Franceſi, che per i ſucceſſi occorſi i meſi avanti. non era d' alcuno giudicata impreſſa coſi facile è riuscibile, comè l'effetto hà dimoſtrato.* At non idem, ſcio, ſcribet aliquando de hac ipſa utriuſque loci recuperatione Hiſpanorum. Venerant tum Orbitello Galli, obſidione feſſi, diruti, pertæſi ærumnarum, & pars magna ex vulneribus pugnæ invalidi: venerant Hiſpani in hybernis ac æſtivis lautiſſimè nuper habiti, ſub pellibus adfluentes, annonâ, armis, claſſe, ſuppetiſque inſtructiſſimi. Occupaverant ſolitâ celeritate Portum longum Gallii; & conſtanti famæ ægre credebatur jam occupaſſe: Hiſpani duobus menſibus & ultra heic fatigati, nec conſtan-

conſtantiſſimæ famæ credebatur nondum vel abliguriſſe, quod jactaverant, vel expugnaſſe. Denique modicâ copiarum jacturâ res confecta Gallis: Hiſpanis vaſtâ ſtrage conſtitit. Nam quidquid ſpe iſta devoraverant, fore ut vel ad famam tantæ claſſis ac copiarum dilaberentur præſidia Gallica: non dilapſa tamen, non dilapſa, nec ingreſſus *JOANNES* Princeps Auſtriacus niſi triſti ac cruentâ pompâ, & ad decem millia cæſorum numerati. Hæc excepit electio qua Sereniſſimus Poloniarum & Sueciæ Rex, ac Dominus meus Clementisſimus Eminentiſſimum Virginium D. Mariæ in Coſmed. Cardinalem Urſinum PROTECTOREM POLONIARUM in hac aula Summi Pontificis, poſt exceſſum Caſparis tit. D. Pancratii Cardinalis Matthæi, deſtinaverat: feſtinato ad Illuſtrem ac Reverendiſſimum Roncallium (Virum multis beneficiis mihi notum, & cui inter alia ac ſupra omnes hoc acce-

ptum refero, quod Romam Romæ non requiſiverim) Regni, ut nunc vocant, Reſidentem in hac aula, nuntio, quo Romæ primùm noſcebatur. Neque debuit ſanè ſub felici JOANNIS CASIMIRI imperio, nec ex dignitate Auguſti Poloniarum Throni, niſi Magno Urbis Cardinali, Magnus Italiæ Princeps in tam auguſta Protectione ſuccedere. Ac quo die Eminentiſſimus, auſpicii cauſſâ, ſacris in Æde D. Staniſlai Nationis Polonæ interfuerat, veſperi Puerperium Sereniſſimæ Poloniarum Reginæ, accenſo hinc inde ad Palatia & per Urbem igne, more circa talia ſueto, celebrari. Sed omiſi inante Legatum Joannis IV. Luſitaniæ Regis, Epiſcopum de Lamego, non viſum Pontifici, ac deſperatâ penitus ad illum admisſione, juſſu regio clam ex urbe tandem diſceſſiſſe. increbeſcente rumore jam pridem ſparſo, Hiſpanis autoribus, deciſum Clero Luſitaniæ, creare Patriarcham: ut ita hacte-

hactenus coëmptum, inditumque Pontifici ab Hiſpanis in Brigantinum Principem odium ſolidius efferveſceret, ac iſto quaſi fotu in intenſius indies, & fors tandem ad Interdictum uſque efferretur. Scilicet donec Pinarium genus, Potitii extis ſolennibus non veſcebantur : & dum inter faſces ſummos INNOCENTIUS, non heic aura ferè apud aulam niſi Caſtiliæ. Hoc tempore iterum à prælo recens Bulla Papæ jam tum anno cIↃ IↃCXLVIII die XXV Novembr. edita : qua nullitas articulorum nuperæ Pacis Germaniæ declarabatur. Intimo cum doloris ſenſu percepiſſe, inquiens, utrâque Pace Ferdinandi Cæſaris & quam Oſnabrugis die VI Auguſti anno cIↃ IↃC XLVIII cum Suecis iniit : & quam iniit Monaſterii XXIV Octobris eodem anno cum Chriſtianiſſimo, graviſſima Religioni Catholicæ, Sedi Apoſtolicæ ac Romanę, eccleſiiſque inferioribus illata præjudicia. Utriuſque quidpe pactio-

pactionibus bona ecclesiastica aliàs ab hæreticis occupata, illis eorumque in perpetuum addici successoribus. *Hæreticis* ut vocat, *Augustanæ Confessionis liberum suæ hæreseos exercitium in plerisque permitti locis. ecclesiastica bona sublatâ denominatione suâ in feudum, sub titulo secularis dignitatis, concedi. quid?* quod ad nonnullos Archiepiscopatus admitti, Episcopatus, alia. *Numerum Septem Electorum Imperii, olim Apostolica auctoritate præfinitum, sine Sedis beneplacito augeri, jamque Octavum in favorem Caroli Ludovici Comitis Palatini Rheni hæretici institui. Omnia, quibus Nuntius Apostolicus oblocutus, quibus se opposuerat: & quæ nunc Ipse motu, scientia, deliberatione & potestatis plenitudine paribus damnabat, annullabat, & contra illa, deque eorum nullitate coram Deo protestabatur.* Ferunt Imperatorem Nuntio Apostolico Bullam offerenti regessisse: se quidem ecclesię ac imperii bono, antiquâ Domus Austriacæ in Deum & res sacris pietate, fecisse,

fecisse, quod potuisset: at crimen simul & dedecus esse seculi, Cathedram ac Claves Petri fœminam usurpare. Unde (si quidem non juxta fabulas hæc responsio Cæsaris) constanti quorumdam adsertione, quibus aulæ hujus peritia, accelerata Pontifici diu agitata Cardinalis Nepotis adoptio. Quicquid autem horum, mox pulchrâ metamorphosi in consistorio publico vidimus Illustrissimum Astallium in Eminentissimum Pamphilium transformari, ex Clerico Cameræ amicâ (fas sic loqui) palingenesiâ surgere Cardinalem, & qui hactenus aliorum sacrorum fuerat, jam familiæ Pontificiæ, & honorificentissimo titulo INNOCENTII X NEPOTEM salutari. Hujus electio vario animorum habitu per aulam ferebatur, prout quisque favore potens Olympiæ regnatricis, vel obnoxius dominatui. quibus tamen hodie moribus vivitur, certatim fastigium istud omnes lætè jam adplaudere: omnes?

non

non OLYMPIA: imperii vetus; & quæ in diminutionem ſui omnino accipere. nec præter rem, ſi, quod res eſt, dicendum eſt: dum omnes, ut mos Palatinis, imò orbi, ad hunc orientem obverſi Solem: ac mox violentâ & citâ mutatione apud illam anticamera, confluxus, hecatombæ, cætera aulæ, deſierant. Cumprimis in Eminentiſſimum Panzirolam, quaſi autorem Pontifici hujus electionis, mordaciter invectam ſpargebatur: rediviva ſeculi Agrippina, dicente quodam, ſi ambitum faſtumque ſpectas, & quæ cum filio Principe, ejuſque Conjuge Principiſſa, ut nunc vocant, de Roſſano, muliebribus cauſis, hactenus perplexata. Id quod autem tantum abeſt ut meum faciam, ut tutius mihi omnino ſit, & ingenio meo aptius, quemadmodum de Magnorum ſoleo, ita nunc de Magnæ quoque Olympiæ (quidni enim non Magnam dicam, cui Levir Pontifex?) actis reverenter ſentire, quàm liberè: jamque

jamque transeo. Die anniversariâ electionis in Pontificem Innocentii X. quâ Roma paratu festo, finitis in sacello sacris, Eminentissimi Cardinales, interprete Decano Collegii Lanti, solenne illud *AD. MULTOS ANNOS* defungebantur. Dabatur famæ hoc die expositum iri oculis omnium Obeliscum, quem in foro Agonali, ubi Pamphiliorum Palatium, immenso sumptu curavit erigere Pontifex: sed dabatur. Ille vero nondum expositus: nec in hodiernum usque absolutæ circa fontem Aquæ Virginis cui impositus operę. Et cum Pamphilio huic Obelisco, reconditæ eruditionis opus, æternum volumen (quo & hieroglyfica ejus, & abstrusa infinita alia sapientiæ Ægyptiacæ, audaci, novo, & hucusque intentato interpretatu ab interitu post tot secula prodigiosè vindicantur) explicando dedicârit ille Germaniæ suæ Gloria, incomparabilis polyhistor, Societatis Jesu Sacerdos KIRCHERIUS: ad

ad patientiam ac moderamen justissimi desiderii, ILLUSTRISSIME COMES. Te invito, donec ad vos perferatur. Nam à me non est ut hic quicquam speres: nisi quod inscriptiones tamen istas, quasi propomata magnarum lautitiarum, quas dabit Liber, non possum non inantecessum jam præportare. & sunt istæ:

INNOCENTIUS X.
P. M.
OBELISCO ÆGYPTIO
QUATERNIS FONTIBUS
EX AQUA VIRGINE DEDUCTIS IMPOSITO
NATALI DOMO PAMPHILIA MAJOREM
IN AMPLITUDINEM EXTRUCTA
AGONALE FORUM AMPLIFICATUM EXORNAVIT
URBI ROMÆ MAJESTATEM ANTIQUÆ
PULCHRITUDINIS
ÆMULAM
RESTITUIT.

II.

II.

HERMETICUM OBELISCUM
A SOTHI REGE HELIOPOLI ERECTUM
AB IMPERATORE CARACALLA ROMAM DELATUM
INTER CIRCI CASTRENSIS RUDERA
JACENTEM FRACTUMQ.
INNOCENTIUS X.
P. M.
AD ORNANDUM ERUDITIS ÆGYPTIORUM MYSTERIIS AQUÆ VIRGINIS FONTEM
TRANSTULIT, INSTAURAVIT, EREXIT.

III.

III.

INNOCENTIUS X.
P. M.
AMOENAM SALUBRITATEM CUM MAGNIFICA
ERUDITIONE CONJUNGENS
LITERATUM HERMETICIS ÆNIGMATIS LAPIDEM
AQUÆ VIRGINIS FONTI IMPOSUIT
AD SEDANDAM CORPORUM
ET ACUENDAM INGENIORUM
SITIM.

IV.

SUPER MONSTRA
ÆGYPTIA AUREA
INSIDET COLUMBA
HOC EST SUPERSTITIO-
SAS SECTAS
VERA CALCAT RELIGIO
QUÆ PACIS OLEAM GE-
STANS
VIRTUTUM LILIIS RE-
DIMITA
OBELISCUM PRO TRO-
PHÆO SIBI STATUENS
ROMÆ TRIUMPHAT.



Æterùm lætus hic Creationis, ut & Coronationis qui paulò pòst ſequebatur, Pontificiæ dies apud aulam, lætus per urbem & palatia principum, eccleſiaſticorum, ſecularium, legatorum, magnatum, nobilitatis, igne vario

vario lætus pyrobolia Castelli archangeli: brevi, fateor, sed verè lætificâ & quæ sermone nunc Romano *girandola* dicitur. globus erat, qui vi nitriti pulveris, ex mortario, in altum actus, modicâ regione aëris rumpebatur mille aliquot stellulis amabilissimis, læti ignis, adspectusque læti in descensu distinctissimus, qui quasi Chaos indigestum adscenderat. res diutini Operis, momentaneæ voluptatis: hoc querebar. Præterea serio Pontifex laudabili quod memoravi insistebat instituto, quò vita monastica intra terminos coërceretur: hoc rigore ut nunc investitura ac Professio irritæ, quas non Breve Pontificium præter Consensum Congregationis adprobasset. Audio Societatem Jesu anxiè hanc Falcidiam ac stateram proventuum declinare, utpote quæ sui sibi omnium optimè conscia superpondii ditissima omnium: sed Pamphilium hactenus perstitisse Pamphilium h. e. eundem omnibus, tenacissimum

ſimum æquitatis. Neque tantum ordinare rempublicam eccleſiaſticam, ſed & hortulanum imitatus, dedecora ejus veluti lolia evellere ac antiquare ſeriò meditatur. Cujus die XXIV Octob. hujus anni illuſtre dedit Orbi documentum: quo ſuppreſſit ordinem Religioſorum S. Baſilii de Armenis. Res eſt ſcitu ac notatu digna: non pigrabor potisſima ſuppresſionis hujus Pontificiæ verba adponere. Innocentius Papa X *ad perpetuam rei memoriam. Commiſſa Nobis à ſupremo Patre Agri Dominici, &c. Cum itaque ſicut accepimus, dilecti filii Religioſi Ordinis Sancti Baſilii de Armenis, qui numerum quadraginta in totum non excedunt, ſintque animis adeò diſcordes ut ſimul religiosè convivere, & ſeſe invicem ſufferre minimè queant, ac propterea quàm plurimæ rixæ, diſſenſiones, ſcandala, delationes animorum, vulnera, propinationes veneni, & homicidiorum tractatus, imò ipſa quoque homicidia ſecuta fuerint, & odiis regnantibus in dies pejora*

jora

jora timeri possint , præcipuè cum ob hoc relaxata disciplina regulari neglectisque studiis literarum juventus pravè educata , ac ut plurimum extra claustra pernoctans , nullam spem faciat melioris frugis , & reformationis. Idcirco nos de consilio Venerabilium fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium Præpositorum , qui præmissa visitatione Apostolica per religiosos viros , zelo & pietate præstantes , & ad hoc specialiter delegatos , visisque & examinatis actis & processibus visitationis hujusmodi negotioque sæpius proposito , illud maturè discusserunt , Motu proprio , ac ex certa scientia & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine Ordinem Sancti Basilii de Armenis prædictum , tenore præsentium perpetuo SUPPRIMIMUS & EXTINGUIMUS , ac Religiosos Ordinis Suppressi hujusmodi quoad vixerint omnimodæ jurisdictioni & obedientiæ Ordinariorum locorum subjicimus in habitu Cleri-

Clericorum ſecularium &c. Jamque præcipite ac non niſi aliquot ſeptimanis ſibi ſuperſtite *ANNO SANCTO*, increbeſcere ac augeri iterum apud nos Romę videbantur, qui numquam planè deſierant confluxus concurſuſque undiquaque populorum. Nimirum quibus luſtrata Italia, vel qui alibi æſtus exegerant, aut aliarum civitatum incolæ, inquilini, Romæ denuo congregabantur ſpectatum imminentia rariora phœnomena. Quid de Italia memoro? venerant aliunde quoque infiniti relligionis cauſsâ, & hos inter, qui multorum & omnium mihi inſtar eſt, Celſiſſimus ac Reverendiſſimus Princeps Venceſlaus Leſczinski, Comes de Leſno, Epiſcopus Varmienſis, nec non Terrarum Pruſſiæ Præſes ſplendidiſſimo cum comitatu ex Poloniâ adventabat. Princeps quem nunc Roma omni ſermone facundum admiratur: quaſi non Iſtulæ aut Boryſthenis ſed antiqui Tyberis, ſimulque Arni, ſimulque Sequanæ

incomparabilem accolam. gratus ex occaſione Jubilæi apud Summum Pontificem felicitatis & victoriarum Augusti Regis heic nuntius. gratus apud Cardinalem Nepotem per aulam omnem, & Urbis hoſpes. Dumque quæ promiſcuè largitur, quæ in pauperes erogat, & quæ in vulgus dantur ſplendidâ magnificentiâ, miſſilia aurea, Univerſa, ſingula imagine ſereniſſimâ Regiâ, præfulgentia, dum non niſi auſpicia regia, pectora Polona ac terga Coſacorum opportunè loquitur, quidni dicam Invictiſſimum Regem meum extra imperium, ac quod ſupra omnem pompam eſt & Capitolium, vel abſentem in animis Romanorum nunc triumphare? At, ſi anguſtias chartę circumſpicio, neceſſe eſt iſta, & quæ alia multa hujus anni, omittere, ut, quæ ipſo die vidimus, ſuccingantur. Terminalia ajo Jubilæi, & quâ pompâ *PORTA SANCTA* claudebatur, neque tamen operæ puto jam dicta iterare: & in anteceſſum
dico:

dico: heic cum Apertione pleraque eadem. Igitur vigilia Natalis eadem iterum in Vaticano, Cardinalium, Principum congregatio: ſimili populi multitudine priori quoque pompâ ad Baſilicam Petrinam deſcendebatur. ibi venerari, adorare Pontifex Altaris Sanctiſſimum: puto inter alia, quod nunc magnus dies magno anno imponendus. Inde ante vultum Sanctum, & cum illo Baſilica populoſiſſima, univerſi ſinguli porrò congeniculati inclinabantur, ac quamprimum divino ſimulacro pretioſa levabantur involucra intonabat antiphonam *cum jucunditate exhibilis*, & hinc ordine ſolenni Chorus, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Patriarchæ. Cardinales præire perque Portam Sanctam exire Templo, ac poſt omnes ultimò Pontifex: qui vix egreſſus vultu lęto illam reſpicere, ac quaſi adloqui, intonando iſta: *ADJUTORIUM NOSTRUM.* &c: Inde cæmenta, lateres qui juxta portam & quibus illa

iterum ſtruenda erat claudendaque conſacrabat. adſtare cum trullâ Archipresbyter Cardinalis, præbere humillimè cœteraPœnitentarii, alii admovere calcem, alii præportare coctos, tumque Pontifex cincticulo præcinctus inchoaturus ſtructionis fundamenta, laterem primum congeniculatus ſolenni ſpectaculo ponere: ſuppoſitis XII capſulis variorum numiſmatum (quorum ab una parte imago *INNOCENTII X.* ab altera Portę Sanctæ & hęc verba *APERVIT, CLAVSIT ANNO* cIↄ Iↄc L. ad perpetuam tantæ rei memoriam. Hinc ad ſuggeſtum reverſus lavari manus ordinariis ſed pompaticis ſanè ambagibus. quas inter XII. cœmentariis Porta ſtruebatur, donec finitis illis Ille iterum, & ſpectaculo iterum valde devoto, pio, ſubmisſis in terram poplitibus & flexis ad cœlum oculis in hæc modulatè prorumpere: *SALVVM FAC POPVLVM TVVM DOMINE*

Choro

Choro cœtera perſequente. Inde ad Pergulam ſolitam obſtupendæ Porticus, obſtupendæ eccleſiæ D. Petri delatus Benedictionem ingenti populo in forma Jubilæi, INNOCENTIUS inquam DECIMUS iterum & extremum (nam noſti verba Petri. NEMO VIDEBIT DIES MEOS & quò illa nunc trahantur) in forma Univerſalis & Ordinarii eccleſiæ Jubilæi impertiebatur. immenſum mox reboante Hadriani mole, votivâ urbe, minimis medioximis, maximis, univerſis, ſingulis, lætis, exultantibus, adclamantibus *viva Caſa Pamfilia, viva Innocenzo.* Et hæc de Anno Jubilæo ILLUSTRISSIME COMES qualis qualis mea relatio; imò eloquar clarius, quod Tu ſenties; deſultoria, levis, brevis. ex fide tamen & autopſia (hoc teſtor) ſcripta, etſi non ad majeſtatem tantarum rerum. fateor, fateor. Neque enim dum peregrinamur omnino pla-

nè noſtri ſumus, & ſi uſquam alibi Exteri, certè Romæ inter tot & tanta, antiqua, nova, diſtrahimur. Ego ſanè nonniſi benevolentiâ Tuâ & juſſu fretus conceptus hos inchoatos nunc ad Te mitto: & erit porrò mihi excuſando, & eſto, precor, anguſtia temporis quâ hæc ſcribellavi, magnitudo argumenti, quod conatus. Vale. Dabam Romæ XXIV. Xbris. h. e. die terminali Anni quem dixi Jubilæi, qui in Chriſtianum incidit cIↃ IↃc L.

Jamque inſtant quibus ea curatio apud Pontificem, ut quod nunc Romæ deſinit Jubilæum, in Gallias, Hiſpaniam, Germaniam & ad Arctoum Orbem noſtrum transferatur: ut quibus non licuit adire hoc anno Romam, ejuſdem Jubilæi tamen indulgentiis eccleſias quattuor civitatum ſuarum totidem vicibus adeuntes, Univerſalis Patris, ut adpellant, beneficia paternè beentur domi. Sed Tu mihi iterum ILLU-

STRIS-

STRISSIME COMES vale, & favere, quæſo, perge, qui Te æternùm venerari.

ILLUSTRISSIMI

NOMINIS TUI

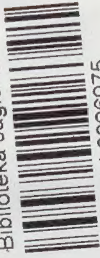
prolixo cum cultu

Obſervantiſſimus

JOAN. ERNEST. SCHMIEDEN.

ERRATA.

Pag. 10. lin. pen *nell* leg. nell' pag. 11. l. antep. de l. de' pag 12. l. 19. venirci p. 13. l. 9. Benzanius l. Benzonius. l. 11. l. effato p. 14. post *Parisiis* dele punct. p. ead l. 21 all l. all' p 15. l. 23. post *probatam* pone punct p 16. l. 1. *anto* l. ſanto l. 12. l. 10 celebrò l. 19. Non l. Nam p. 19. l 3. dele aliasve p. 20. post reverterentur p. p p 25. l. 6. fuerunt l fuerant p. 23. l. 18. ſuggeſtu fœmininæ l ult. l. Comites p 24. l. 20. l in vicem l ult. post *demo' ebantur* p p p 25. l. 5. post *a 'ſer. bo* p p l 20. etiam l. Sc jam p 26. tit. AD l. DEI 11 l. Pontificalibus l. 16 l. CRIQUIUS p. 27. l. 9. curioſos p. 32. l. 18 l. imminente l. 20. quæ p. 34. l. 11. l. Tyrrheno p 35. l. 6. itinerbus p p. p 41. l. 23. l. Tenuteis p. 47. l. 14. majeſtati p. p. pag 53. lege 4. utramque p p pag. 55 l. 9. l Pontificalis Adfinis l. 20. l. ſacello Redemptori l. 24 post *Eminentiſſimus* dele punct. p 60. l. ult. l. in vicem p 64 l. 18. mutatu p p. pag. 65 l. 3. l. ſuper l. 23. l e p. 66. l 1 l. que' l. 4 l. meſſe l. 5. l. e p 67. l. 24. motibus p p pag 68. l. 9. l celeberrima l. 13. l. inter ſe l. 16. l Tyrrhenici p. 69 l ult obnitendi p. 71 l. 5. l. increbeſcentibus p. 73. l. 5 l. Genua l 5. afferebantur, p p pag 75. l 10. l. il p 77. l. 9. l. Aſturco p. 82. l. 6. fin l e, l. 9. l. avanti, l. 10. l. impreſa, l. e l 20 l ſuppetiis p. 88. l. 12. l. invecta p 90 l. 1. COMES pone comma, p 98 l 21. l. quæ hoc p. 99. l 5. multitudine p p. l 16 l. *exhibitis* l 18 l. post Patriarchæ dele punct p. 100 l. 15. post L. claudatur parenthesis pag. 102. lin. 24. l. beneficio.


Biblioteka Jagiellońska
stdr0026975

an

